

Är bettet ett val – eller en vana?

Om kunskap, förutsättningar och motivation i valet mellan bett och bettlöst.

Elisa Bohlin Barragan

Helena Mobeck Eriksson

Irma Roxling

Självständigt arbete • 15 hp

Sveriges lantbruksuniversitet, SLU

Fakulteten för veterinärmedicin och husdjursvetenskap

Institutionen för husdjurens biovetenskaper/ Enheten för hippologutbildning

Hippologprogrammet

Examensarbete på kandidatnivå, 191

Uppsala 2026

Är bettet ett val – eller en vana? Om kunskap, förutsättningar och motivation i valet mellan bitt och bettlöst.

Is the bit a choice – or a habit? An analysis of how capability, opportunity and motivation influence the choice between bitted and bitless riding.

Elisa Bohlin Barragan, Helena Mobeck Eriksson, Irma Roxling

Handledare: Susanne Lundesjö Kvart, Sveriges Lantbruksuniversitet, Hippologenheten

Examinator: Thérèse Waerner, Sveriges Lantbruksuniversitet, Hippologenheten

Omfattning: 15 hp
Nivå och fördjupning: Grundnivå, G2E
Kurstitel: Självständigt arbete i hippologi
Kurskod: EX0864
Program/utbildning: Hippologprogrammet
Kursansvarig inst.: Institutionen för husdjurens biovetenskaper
Utgivningsort: Uppsala/Strömsholm
Utgivningsår: 2026
Upphovsrätt: Alla bilder används med upphovspersonens tillstånd.
Serietitel: Examensarbete på kandidatnivå
Delnummer i serien: K 191

Nyckelord: hästvälfärd, individanpassning, huvudlag, beteendeförändring, kommunikation, COM-B modellen.

Sveriges lantbruksuniversitet

Fakulteten för veterinärmedicin och husdjursvetenskap

Institutionen för husdjurens biovetenskaper

Enheten för hippologutbildning

Sammanfattning

Tidigare forskning kring hästvälfärd och beteendeförändringar visade att hästvälfärd var en väsentlig del för att kunna hålla hästar på ett socialt accepterat sätt. Forskning kring COM-B modellen, ett teoretiskt ramverk för att förstå beteendeförändringar, kunde förklara varför beteenden kopplat till hästvälfärd inte alltid genomfördes. Vidare gav modellen en tydlig och strukturerad grund för att identifiera hinder för beteendeförändring. Om bett och bettlöst visade tidigare forskning att bettrelaterade skador var ett utbrett problem, samt att studier kring bettlöst visade olika beteenden hos hästarna.

Syftet med studien var att undersöka och jämföra hur elitdressyrryttare respektive ridlärare inom ridskoleverksamhet beskrev sina erfarenheter av ridning med bett respektive bettlös utrustning. Studien syftade vidare på att analysera faktorer som påverkade valet av utrustning samt träning av häst utifrån COM-B modellen. Frågeställningarna som besvarades i studien var: Vilka erfarenheter och uppfattningar har ridlärare respektive elitdressyrryttare av ridning med olika former av huvudlag? Hur resonerar ridlärare respektive elitdressyrryttare kring metoder för utbildning av ryttare och hästar gällande hjälpgivning och kommunikation? Vilka tankar har ridlärare respektive elitdressyrryttare om en framtida utveckling kring användande av bett/bettlösa alternativ vid ridning och träning av häst?

Denna studie är en del av ett större projekt där ryttare på ridskolor samt elitdressyrryttare fått testa att rida med olika huvudlag och i samband med detta har intervjuer genomförts. I denna studie har totalt tolv intervjuer analyserats – sex intervjuer med ridlärare och sex intervjuer med elitdressyrryttare. Respondenterna intervjuades en och en via länk några dagar efter forskarnas besök och utförda testritter. Alla intervjuerna spelades in via både zoom och telefon. Det transkriberade materialet har sedan analyserats utifrån tematisk innehållsanalys.

Studiens resultat visade skillnader och likheter mellan de två grupperna. Samtliga respondenter ansåg sig vara mycket bra på att läsa av hästars agerande och de hade stor kunskap kring olika typer av bett. Kunskapen om bettlöst var mer varierande, där flera av respondenterna kände sig osäkra på att rida bettlöst och flera av ridlärarna nämnde också en osäkerhet i sin egen undervisning. Samtidigt var det flera som uppgav att de red på bettlöst regelmässigt och kände sig säkra i detta. Respondenterna individanpassade helst bettslingen, men var begränsade av olika faktorer så som säkerhet, kultur och normer. Dessa begränsande faktorer var olika i de olika grupperna. En gemensam motivation bland alla respondenter var att hästvälfärd var en central drivkraft i deras arbete. Detta hängde även ihop med deras tankar om framtiden, där valfrihet var något många respondenter önskade. Vad gäller framtiden uttryckte flera av respondenterna att ridsporten kommer förändras.

Både ridlärare och elitdressyrryttare hade en stark motivation för god hästvälfärd som grund i sina val av huvudlag. Grupperna hade liknande uppfattningar kring huvudlag där bett upplevdes som det mest etablerade alternativet medan bettlösa alternativ främst sågs som ett komplement. Båda grupperna utgick från etablerade system och erfarenhetsbaserad kunskap i synen på utbildning av häst och ryttare. Ridlärarna hade ett tydligt ryttarfokus som betonade grundridning. Elitdressyrryttarna beskrev i större utsträckning en metod som byggde på system skapad från tradition och egen erfarenhet. Båda grupperna påverkades av kultur och normer men regelverk hade en större påverkan på elitdressyrryttarnas träningsmetoder. I en framtid såg ridlärare och elitdressyrryttare en möjlig förändring med ökad valfrihet i kombination med kunskap och

individanpassning som vägen framåt, där hästvelfärd och yttre faktorer som regelverk och normer nämndes som avgörande.

Nyckelord: Hästvelfärd, individanpassning, huvudlag, beteendeförändring, kommunikation, COM-B modellen.

Abstract

Previous research on equine welfare and behaviour change indicated that maintaining high standards of welfare is essential for the continued social acceptance of horse ownership and use. The COM-B model has been applied to explain why welfare-related practices are not consistently implemented, offering a structured framework for identifying barriers to behavioural change. Studies concerning the use of bits and bitless equipment have highlighted that bit-related injuries are widespread, while research on bitless alternatives has demonstrated observable differences in equine behaviour.

The study aimed to investigate and compare how elite dressage riders and riding instructors describe their experiences of riding with both bitted and bitless equipment. Furthermore, the study sought to analyse factors influencing the selection of equipment and training practices through the lens of the COM-B model. The research addressed three principal questions: What experiences and perceptions do riding instructors and elite dressage riders have regarding different types of headgear? How do these groups conceptualise methods for training riders and horses in relation to aids and communication? What are their perspectives on the future development of bitted and bitless practices in equestrian training? The study was based on twelve semi-structured interviews, comprising six riding instructors and six elite dressage riders. All interviews were conducted individually via online platforms, recorded, transcribed and analysed using thematic analysis.

The findings revealed both similarities and differences between the two groups. All participants considered themselves proficient in interpreting equine behaviour and demonstrated substantial knowledge of various types of bits. However, knowledge of bitless alternatives was more variable. Participants expressed a preference for individualising the choice of equipment to suit each horse, although this was often constrained by factors such as safety considerations, cultural expectations, and established norms. A shared perspective among all participants was the central importance of equine welfare in their professional practice. This emphasis was also reflected in their views on future developments, where freedom of choice in equipment was widely desired. Several participants anticipated that equestrian practices are likely to evolve.

Both riding instructors and elite dressage riders demonstrated strong motivation to prioritise equine welfare in their selection of headgear. While bits were generally regarded as the most established option, bitless alternatives were primarily viewed as supplementary. Importantly, both groups emphasised that equipment choice is rarely the decisive factor; rather, the rider's knowledge, skill, and ability to adapt to the individual horse were considered paramount.

In terms of training approaches, both groups relied on established systems combined with experience-based knowledge. Riding instructors placed greater emphasis on foundational riding skills and rider development, whereas elite dressage riders described methods more strongly influenced by tradition and personal experience. Although both groups were shaped by cultural

norms, regulatory frameworks exerted a more pronounced influence on the practices of elite dressage riders.

Looking ahead, both groups envisaged a potential shift towards greater flexibility in equipment use, underpinned by increased knowledge and individual adaptation. However, equine welfare, alongside external factors such as regulations and prevailing norms, was identified as central in shaping future developments within equestrian practice.

Keywords: Horse Welfare, individual adaption, headgear, behavioural change, communication, the COM-B model.

Innehållsförteckning

Är bettet ett val – eller en vana?	1
1. Inledning	8
1.1 Bakgrund	8
1.2 Problem	10
1.3 Syfte	10
1.4 Frågeställningar	10
2. Teoriavsnitt	11
2.1 Hästvelfärd och beteendeförändringar	11
2.2 COM-B modellen	12
2.3 Bett och bettlöst	14
3. Material och metod	15
3.1 Del i ett större forskningsprojekt	15
3.2 Genomförande	15
3.3 Datainsamling	16
3.4 Analys	16
3.5 Etiska aspekter	17
4. Resultat	18
4.1 Temabeskrivningar	18
4.1.1 Kunskap och förmåga	18
4.1.2 Förutsättningar	18
4.1.3 Motivation	19
4.2 Erfarenheter och syn på huvudlag	19
4.2.1 Kunskap och förmåga – Ridlärare och elitdressyrryttare	19
4.2.2 Förutsättningar – Ridlärare och elitdressyrryttare	21
4.2.3 Motivation – Ridlärare och elitdressyrryttare	22
4.3 Metoder för utbildning, hjälpgivning och kommunikation	23
4.3.1 Kunskap och förmåga – Ridlärare och elitdressyrryttare	23
4.3.2 Förutsättningar – Ridlärare och elitdressyrryttare	24
4.3.3 Motivation – Ridlärare och elitdressyrryttare	26
4.4 Framtida utveckling av bett och bettlösa alternativ	28
4.4.1 Förutsättningar – Ridlärare och elitdressyrryttare	28
4.4.2 Motivation – Ridlärare och elitdressyrryttare	29
4.5 Sammanfattande resultat	31
5. Diskussion	33
5.1 Likheter och skillnader mellan grupperna	33
5.2 Erfarenheter och uppfattningar av huvudlag	33
5.3 Metoder för utbildning av häst och ryttare	35

5.4	Framtida utveckling gällande ridning med bitt respektive bittlöst	36
5.5	Metodens styrkor och begränsningar	37
5.6	Praktiska implikationer	38
5.7	Framtida forskning	38
5.8	Slutsats	39
Referenser.....		40
Bilaga 1 – Intervjumall, ridlärare		43
Bilaga 2 – Intervjumall, elitdressyrryttare.....		46

1. Inledning

1.1 Bakgrund

Ridsportens *Social license to operate* är under konstant utmaning. *Social license to operate* (SLO) handlar om hur offentligheten uppfattar en industri eller en aktivitet (Heleski 2023). Viktiga faktorer är industrins eller aktivitetens legitimitet, transparens och integritet. Ridsporten upplever en ökad exponering för allmänheten, men med detta kommer även ett ökat fokus på hästvälfärd. Denna ökade exponering leder till att hästvälfärdsproblematik lyfts fram för allmänheten, vilket igen påverkar ridsportens legitimitet (Heleski 2023).

Hästvälfärd omfattar både hästars mentala och fysiska mående (Engfors et al. 2023a). Det beskriver hur hästar upplever och reagerar på det som sker runtomkring den. För att beskriva olika ingående aspekter av hästvälfärd, används ”de fem domänerna”. De fem domänerna består av: Nutrition (foder och vatten), miljö, fysisk hälsa, beteende och mental hälsa (Engfors et al. 2023a). Varje domän är avgörande för att säkerställa hästens övergripande livskvalitet och välmående (Engfors et al. 2023b). Väl anpassad utrustning, som passar varje enskild individ är en del i hästens fysiska hälsa och blir därmed en viktig del för god hästvälfärd.

Användningen av bett vid ridning är norm inom ridsport och förekommer i såväl tävlingsdressyr som ridskoleverksamhet. I Luke et al. (2023) intervjuades 399 ryttare, varav endast fem procent uppgav att de red bettlöst. Användandet av bettlös utrustning har lagts fram som ett alternativ till bett i många discipliner för att undvika bettrelaterade skador och obehag hos hästarna (Scofield & Randle 2013). Trots detta finns begränsad kunskap om hur ryttares och ridlärares erfarenheter och uppfattningar kring bett respektive bettlöst ridande skiljer sig åt mellan olika verksamhetsformer inom ridsporten (Scofield & Randle 2013). En välfärdsfråga som är direkt kopplat till användandet av bett och som under 2025 fick mycket uppmärksamhet är förekomsten av blåa tungor. Blåa tungor förorsakas bland annat av ett ihållande tryck från bettet över tid, vilket leder till att vävnaden inte får tillräckligt med syre (Björnsdóttir et al. 2014). I februari 2025 skickades ett brev från flera framstående forskare inom hästnäringen till det internationella ryttarförbundet FEI, samt till den olympiska kommittén och flera EU-politiker. I brevet uttryckte forskarna bland annat bekymmer kring ”omfattande välfärdsproblem” kopplat till den utrustning som FEI tillåter på sina tävlingar (Cuckson 2025).

Det behövs mer forskning på beteendeförändring och det saknas bland annat kunskap inom hästars mentala, kognitiva och känslomässiga förmåga (Engfors et

al. 2023b). Enligt Luke (2024) finns det en koppling mellan trygga, lydiga hästar och ryttartillfredsställelse. Vidare skriver Luke (2024) att ryttartillfredsställelse kan främja förbättrad hästvälfärd. Andersson (2023) visar till att det finns en oro inom hästsektorn om att hästar ses som en produkt och tävlingsredskap mer än en individ.

COM-B modellen är en beteendevetenskaplig modell som möjliggör analys av de faktorer som påverkar ett specifikt beteende (Wolframm et al. 2023). Modellen utgår från att beteende formas genom tre centrala komponenter: kunskap och förmåga, förutsättningar och motivation. Kunskap och förmåga innefattar individens psykologiska kapacitet och praktiska erfarenheter. Förutsättningar avser yttre faktorer som påverkar beteendet och motivation handlar om de processer som driver individen att agera. Genom att analysera samspelet mellan dessa komponenter kan modellen bidra till ökad förståelse för varför ett visst beteende uppstår eller förändras.

Forskning kring bett och bettlösa alternativ visar att hästars beteende och hälsa kan påverkas av vilket alternativ ryttaren väljer. Olika sorters skador som kan kopplas till bett förekommer i flera olika discipliner med varierande allvarlighetsgrad. (Mata et al. 2015; Tuomola et al 2021; Uldahl & Clayton 2019; Tuomola et al.2020.). När det kommer till bettlösa alternativ, visar vissa studier en positiv förändring i hästarnas beteende gällande både ridning och hantering (Cook & Mills 2010; Luke et al. 2023).

Det pågår ett större forskningsprojekt som undersöker ridning med tränsbett, kandar och bettlösa alternativ på olika nivåer (Vetenskapsrådet 2023). En delstudie genomfördes på ridskolor där ryttare fick prova att rida med både bett och bettlöst, varefter såväl ryttare som ridlärare intervjuades. Ytterligare en delstudie riktades mot dressyrepidage på svårklassnivå som genomförde testritter med bett, kandar och bettlöst. Även dressyrryttarna intervjuades. I detta examensarbete har insamlad data från det större projektet använts.

Ett tidigare examensarbete av Gylling Gustafsson (2025), som bygger på samma forskningskontext, hade som mål att undersöka ridskoleryttares upplevelse av ridning med bett jämfört med bettlöst. Det fokuserade på kommunikation, hjälpgivning, hästens beteende och ridskoleryttarnas subjektiva erfarenheter. Ett av resultaten i arbetet var att åsikterna till bettlöst var blandade, där vissa ridskoleryttare hade en positiv känsla när de red medan andra ridskoleryttare upplevde det som mer negativt. Några upplevde det svårare med kommunikationen och kontakten med hästen när de red på bettlöst. Ett annat resultat var att ridskoleryttarna upplevde att de var tvungna att rida med mer vikt och skänklar när de red på bettlöst. Vidare uttryckte ridskoleryttarna ett intresse

för att rida med bettlösa huvudlag och att det handlade om att ryttare behöver lära sig rida bettlöst för att känna sig lika bekväma med bettlöst som med bett.

Dressyrryttare på svårklassnivå (i fortsättning kallade elitdressyrryttare) verkar inom en tävlingskontext där tradition, prestationskrav samt regelvekt såsom tävlingsreglementet (fortsatt kallat TR) kan påverka valet av utrustning. Enligt TR (Svenska ridsportförbundet 2025) ska tränss och bett användas i majoriteten av dressyrklasserna. Från medelsvår nivå och uppåt är det valfritt att rida på kandar eller tränssbett i Sverige. Ridlärare inom ridskola har å andra sidan en pedagogisk roll där säkerhet, tillgängliga resurser och undervisning utifrån Ridhandboken 1 (Tyska ridsportförbundet 2020) är centrala faktorer.

1.2 Problem

För att ridsporten ska kunna utvecklas i linje med *social license to operate* krävs en bättre förståelse för vilka hinder och möjligheter som finns för att förändra etablerade utrustnings- och träningsrutiner. Det finns ett behov av ökad kunskap om hur ridlärare och elitdressyrryttare resonerar kring användning av bett respektive bettlös utrustning, särskilt mot bakgrund av den ökade debatten om hästvälfärd och uppmärksammade problem som blåa tungor. Denna studie behövs för att den, med hjälp av COM-B modellen, kan identifiera vilka faktorer som påverkar ryttares och ridlärares kunskap och förmåga, förutsättningar och motivation att förändra sitt beteende.

1.3 Syfte

Syftet är att undersöka och jämföra hur elitdressyrryttare respektive ridlärare inom ridskoleverksamhet beskriver sina erfarenheter av ridning med bett respektive bettlös utrustning. Studien syftar vidare på att analysera faktorer som påverkar valet av utrustning samt träning av häst utifrån COM-B modellen.

1.4 Frågeställningar

Vilka erfarenheter och uppfattningar har ridlärare respektive elitdressyrryttare av ridning med olika former av huvudlag?

Hur resonerar ridlärare respektive elitdressyrryttare kring metoder för utbildning av ryttare och hästar gällande hjälpgivning och kommunikation?

Vilka tankar har ridlärare respektive elitdressyrryttare om en framtida utveckling kring användandet av bett/bettlösa alternativ vid ridning och träning av häst?

2. Teoriavsnitt

2.1 Hästvälfärd och beteendeförändringar

Hästvälfärd handlar om hästars både fysiska och mentala mående. Hästars grundbehov är i stort sett inte förändrade trots deras utveckling över flera miljoner år (Engfors et al. 2023a). Enligt Engfors et al. (2023a) innefattar behoven för god hästvälfärd bland annat utfodring, fysisk hälsa, miljön hästen lever i, social kontakt med andra hästar samt relationen till människor. "De fem domänerna" används som hjälp för att beskriva djurvälfärd. De tre första domänerna är nutrition, fysisk miljö och hälsa. Dessa tre domäner är nödvändiga för djurets överlevnad. Den fjärde domänen är beteendereaktioner som handlar om djurets beteende och för hästen innefattar detta behov av att söka föda, rörelse, vila och socialt umgänge (Granswed 2019). Den femte domänen, mentala tillstånd, påverkas av de fyra första domänerna (Engfors et al. 2023b). För att kunna bedöma hästens välfärd menar Engfors et al. (2023b) att det är viktigt att veta hur hästen upplever sin omvärld, som även påverkas av individens tidigare erfarenheter. Hur hästen upplever och tolkar sin omvärld kommer hästen först visa som olika beteenden för att senare visa det i form av ett ändrat hälsotillstånd. Som tidigare nämnt är fysisk hälsa ett av de fem domänerna för hästvälfärd (Engfors et al. 2023a). I examensarbetet av Söderström & Hedlund (2025) drog flera av de medverkande ridlärarna fram hur samarbeten med bland annat veterinärer ansågs vara viktigt för hästarnas välfärd och fysiska hälsa.

I en studie av Wolframm et al. (2024) kom de fram till tre huvudteman för hästvälfärd. Det första temat var hästhållning där fokus låg på stallmiljö, utfodring och möjlighet till att utföra sina naturliga beteenden. Det andra temat var människa-häst-interaktion, där vikten av att förstå hästars beteende, kommunikation och etisk behandling av hästar var viktigt. Det tredje temat handlade om ridning och träning av häst. Där låg det vikt i korrekt träning av både ryttare och häst samt kunskap om utrustning och med det kvalificerad undervisning. Studien visade på att det fanns en hög medvetenhet om olika aspekter av hästvälfärd, men att det finns en viss skillnad mellan kunskap och praktisk tillämpning.

Social license to operate (SLO) är den sociala acceptans en verksamhet eller bransch får från allmänheten och dess intressenter (Heleski 2023). SLO är inte ett dokument eller juridiskt godkännande utan ett mer informellt tillstånd som grundar sig i samhällets värderingar och uppfattningar. Några centrala komponenter inom SLO är förtroende, legitimitet, transparens och integritet. För att en verksamhet ska kunna upprätthålla sin *Social license to operate* krävs det att

den uppfattas som transparent och etiskt ansvarstagande. Minskar allmänhetens förtroende för verksamheten, kan konsekvenserna bli omfattande både ekonomiskt och legitimitetsmässigt (Heleski 2023). Vidare menar Heleski att medieutvecklingen påverkar SLO då sociala medier möjliggör snabb spridning av information, vilket ökar insynen i verksamheter. Ett tydligt exempel på en situation där ridsportens SLO utmanades i offentligheten, var händelsen under den olympiska fem-kampen under sommar-OS 2021. En dålig kombination mellan häst och ryttare påverkade hästvälfärden och var en säkerhetsrisk för både häst och ryttare. Filmerna från händelsen gick snabbt virala. Händelsen ledde till att det internationella ryttarförbundet, FEI, formade en SLO-kommitté för att ytterligare arbeta med sportens hästvälfärd (Heleski 2023).

Andersson (2023) har visat att många inom hästsektorn var oroade över kommodifiering av hästar. Det innebar att hästarna betraktades som varor och att tävlingar kommer före hästarnas behov och deras välfärd. Andersson (2023) kom även fram till att hästvälfärd är en så kallad tyst kunskap inom hästsektorn, alltså att många har kunskap inom hästvälfärd men att det ändå är självbilden av att vara konservativ och fast i traditioner som i många fall tar över. Det finns studier som visar att hästvälfärd och ryttartillfredsställelse hänger ihop (Luke 2024). Ryttare vars hästar är trygga, responsiva och ses som lydiga har en benägenhet att vara mer nöjda än de ryttare vars hästar visar olika former av flyktbeteenden så som stegringar, bockningar eller att de skyggar.

2.2 COM-B modellen

Enligt Wolframm et al. (2023) beskrivs beteende som ett resultat av samspelet mellan tre huvudsakliga komponenter: kunskap och förmåga, förutsättningar och motivation. COM-B modellen (*Capability, Opportunity, Motivation – Behaviour*) är ett teoretiskt ramverk för att förstå varför människor förändrar ett beteende eller håller fast i gamla beteendemönster. Kunskap och förmåga omfattar både psykologisk kapacitet, såsom kunskap och förståelse, och fysisk kapacitet, exempelvis praktiska färdigheter. Förutsättningar avser faktorer utanför individen och delas in i fysisk möjlighet, såsom resurser, tid och utrustning, samt social möjlighet, exempelvis normer, traditioner och stöd från omgivningen. Motivation beskrivs som de mentala processer som initierar och styr beteende och delas in i automatiska processer, till exempel vanor och impulser, och reflekterande processer, exempelvis planering, målsättning och medvetna beslut. Modellen utgår från att dessa tre komponenter tillsammans påverkar om ett beteende genomförs och att motivation i slutändan avgör om handlingen faktiskt utförs. Inom hästnäringen används modellen som ett sätt att förstå varför önskade beteenden kopplade till hästvälfärd inte alltid genomförs, trots att det ofta finns kunskap om vad som är bäst för hästen. Exempelvis kan en ryttare eller ridlärare

ha god teoretisk kunskap om träning och hästvälfärd (kunskap och förmåga), men sakna tillräckliga resurser, tid eller stöd från stallmiljön (förutsättningar), eller vara styrd av invanda arbetssätt och traditioner (motivation), vilket försvårar en förändring av arbetssättet.

Enligt Wolframm et al. (2023) används COM-B modellen som utgångspunkt för att systematiskt planera och genomför beteendeförändringsinsatser. I det tillhörande arbetsmaterialet *Changing hearts and minds – workbook* (2023) beskrivs det hur modellen kan tillämpas stegvis i praktiken. Först identifieras ett problematiskt beteende, därefter definieras ett önskat målbeteende som förväntas leda till bättre resultat, exempelvis förbättrad hästvälfärd. Nästa steg är att analysera vilka hinder som finns kopplade till kapacitet, möjlighet och motivation. Denna analys gör det möjligt att avgöra om det exempelvis handlar om brist på kunskap och färdigheter, begränsningar i den fysiska eller sociala miljön eller om invanda rutiner och bristande planering hindrar förändring. Utifrån denna kartläggning kan lämpliga åtgärder och insatser väljas för att stärka de faktorer som behövs för att de önskade beteendet ska kunna genomföras. Inom yrkesrollen som ridlärare eller ryttare kan detta exempelvis innebära att identifiera vilka förutsättningar som krävs för att arbeta mer konsekvent enligt inläringsteoretiska principer eller för att förändra rutiner kring träning och hantering. Arbetsmaterialet betonar också vikten av att flera aktörer inom hästsektorn involveras, såsom tränare, veterinärer, organisationer och utbildningar. Detta för att skapa långsiktiga och hållbara förändringar. På så sätt används COM-B modellen inte enbart för att analysera individers beteenden, utan även för att utveckla strategier som stärker hela det sociala och organisatoriska sammanhang som omger hästhållning och ridutbildning.

En fördel med COM-B modellen enligt Wolframm et al. (2023) är att den ger en tydlig och strukturerad grund för att identifiera hinder för beteendeförändring och för att utforma insatser som är anpassade till den aktuella situationen. Modellen gör det möjligt att gå bortom ett ensidigt fokus på utbildning och informationsspridning, vilket traditionellt varit ett vanligt arbetssätt inom hästsektorn, och i stället inkludera både motivationsfaktorer och sociala och organisatoriska förutsättningar. Forskning som redovisades i artikeln visade att insatser som även riktade sig mot motivation och den sociala miljön generellt var mer effektiva än åtgärder som enbart syftade till att öka kunskapen. Detta är särskilt relevant för hästvälfärdsarbete, där nya rutiner ofta behöver konkurrera med etablerade traditioner och starka normer inom ridkulturen.

Enligt Marks (2020) fanns en tydlig begränsning i COM-B modellen. Enligt hans kritik var modellen ofullständig eftersom den inte tillräckligt tydligt skiljer mellan att behöva göra något och att faktiskt vilja göra det. Han menade att kunskap och

förmåga och förutsättningar främst fungerade som möjliggörande faktorer, medan det är individens vilja ”*wanting*” som var den avgörande orsaken till om ett beteende utfördes. Utifrån denna kritik föreslog han en vidareutveckling av modellen, där viljan skulle ges en mer central roll.

2.3 Bett och bettlöst

Forskning kring användandet av olika typer av bett visade att skador i munnen är ett allmänt förekommande problem inom flera olika discipliner, oberoende av nation och hästarnas ras (Mata et al. 2015; Tuomola et al 2021; Uldahl & Clayton 2019; Tuomola et al .2020). I Tuomola et al. (2021) hade 52% av de 208 fälttävlanshästarna som undersöktes akuta sår i munnen, medan 39% uppvisade blåmärken. Både sår och blåmärken kunde kopplas till användandet av bett. Samma tendens ses i Mata et al. (2015) och Tuomola et al. (2020), där majoriteten av hästarna i båda studierna hade sår i munnen i varierande allvarlighetsgrad, som kunde kopplas till de olika typerna av bett hästarna reds med.

I Luke et al. (2023) svarade 399 ryttare på en enkät om ridning med bett och bettlöst. Studien visade bland annat att de hästar som reds på bettlösa alternativ hade en bättre ”välfärds-score” kopplat till hantering och ridning jämfört med hästarna som reds på bett. Hästarna som reds på bettlösa alternativ var enklare att hantera från marken, lättare att rida och visade färre så kallade hyperreaktiva beteenden, som att bocka eller stegra. Cook & Mills (2010) jämförde hästars beteende när de reds på ett vanligt träningsbett och när de reds på *crossunder*. Ingen av ryttarna i studien upplevde några problem med kommunikationen med hästen när de bytte från bett till bettlöst. Tvärtom indikerade resultaten snarare att kommunikationen mellan häst och ryttare förbättrades när de red på det bettlösa alternativet.

Under inridning och grundträning av häst är användandet av bett tradition (Quick & Warren-Smith 2009). I studien undersöktes skillnaderna på tvååriga hästars beteenden och puls när de tömkördes med bett respektive bettlöst. Studien visade att hästarna som hade bett tuggade, gapade och piskade mer med svansen än hästarna som hade det bettlösa alternativet. Under tömkörningen hade hästarna som gick med det bettlösa alternativet lägre puls och mindre pulsvariation än hästarna som gick med bett.

3. Material och metod

3.1 Del i ett större forskningsprojekt

Denna studie är en del av ett större forskningsprojekt som handlar om ridning med brett, kantar och brettöst på olika nivåer (Vetenskapsrådet 2023). Projektet presenteras här för läsarens förståelse av denna studies del i det större projektet. En del i det större projektet utfördes på ridskolor, där ryttare fick rida hästar med brett och brettöst. Efter utfört test blev både ryttare och ridlärare intervjuade. En annan del av projektet fokuserade på dressyrepidage på svårklassnivå, dessa utförde testritter med brett, kantar och brettöst med påföljande intervjuer.

Det första steget i projektet var med andra ord att besöka sex olika ridskolor och samla in data från testritter genomförda av ridskoleryttare på ridskolehästar som reds med brett/*sidepull*. I samband med dessa testritter intervjuades ryttarna i fokusgruppsintervjuer. Resultat från delar av dessa intervjuer presenteras i ett tidigare examensarbete (Gylling Gustafsson 2025). I samband med ridskolebesöken intervjuades även två ridlärare från varje deltagande ridskola (bilaga 1, intervjumall ridlärare). En intervjuad ridlärare från varje ridskola var med i det aktuella examensarbetet. Ridlärarna hade olika utbildningsbakgrund. En var utbildad ridsportsentreprenör, en hade gått långa kursen och varit andraårselev på Strömsholm. Tre av ridlärarna var utbildade hippologer varav en även C-tränare i dressyr. En var utbildad Svensk ridlärare level II samt dressyridomare.

Det andra steget i det pågående forskningsprojektet var att besöka elitdressyrryttare och låta dem genomföra testritter med brett, *sidepull* och kantar. Dressyrhästarnas nivå var mellan MSV:B till Grand Prix. Majoriteten av hästarna har tävlat på svårklassnivå. Alla elitdressyrryttare har ridit svårklass i dressyr. Efter utförd testritt fick elitdressyrryttarna svara på en enkät där de skulle gradera på en skala 1–10 hur de upplevde olika moment som handlade om bland annat tygelspänning, kontroll på hästen och hur hästen förstod olika signaler. Några dagar efter utförd testritt intervjuades även elitdressyrryttarna (bilaga 2, intervjumall elitdressyrryttare).

3.2 Genomförande

I det aktuella examensarbetet har intervjuer med en ridlärare från varje ridskola (totalt sex) samt intervjuer med sex elitdressyrryttare analyserats.

Ridlärarna intervjuades en och en inom en vecka efter respektive ridskolebesök. Intervjuerna genomfördes via länk (Zoom) på en tidpunkt som passade ridläraren. Varje intervju tog omkring en timme per ridlärare och de tog tid på sig att utförligt

besvara alla frågor. Ridlärarna besvarade frågor kring deras erfarenheter av olika bett/bettlösa alternativ, träning av häst, utbildning av ryttare samt tankar om framtiden för hästnäringen och ridning. (bilaga 1, intervjumall ridlärare)

Inom ett par dagar efter att forskningsgruppen besökt respektive elitdressyrryttare och testritterna genomförts, gjordes en intervju med respektive ryttare. Intervjuerna genomfördes via länk (Zoom) vid en tidpunkt när ryttarna kunde sitta i lugn och ro och besvara frågor om både hur de upplevt testritterna och andra frågor kring mer generella erfarenheter av olika huvudlag, bett/bettlösa alternativ samt tankar kring framtiden för träning och tävling med hästar (bilaga 2, intervjumall elitdressyrryttare). Intervjuerna tog ungefär en timme per person. Alla intervjuerna spelades in via både zoom och telefon för att sedan kunna transkriberas. Intervjuerna var semi-strukturerade.

3.3 Datainsamling

Ridlärarnas intervjuer var uppdelade i tre delar. Den första handlade om ridlärarnas tidigare erfarenheter kring olika bett och bettlösa alternativ. I del två av intervjun skulle ridlärarna svara på frågor om utbildning av häst och ryttare i området tygelhjälp samt bettlösa huvudlag. Sista delen av intervjun bestod av frågor där ridlärarna fick dela med sig av sina tankar kring framtida utveckling för bett och bettlösa huvudlag.

Elitdressyrryttarna deltog i en intervju som liknade ridlärarnas. Den var uppdelad i tre delar, under första delen fick de berätta om sina upplevelser efter ritten samt utbildning och träning av häst. Den andra delen handlade om elitdressyrryttarnas tidigare erfarenheter av olika bett och bettlösa alternativ. I sista delen av intervjun fick elitdressyrryttarna svara på frågor kopplade till framtida utveckling kring bett och bettlösa alternativ.

3.4 Analys

Intervjuerna transkriberades inom ramen för denna studie och med det skrivna materialet som underlag skedde en deduktiv tematisk analys. Tematisk analys är en metod för att identifiera, analysera och tolka olika mönster (teman) inom kvalitativa data (Clarke & Braun 2017). Utifrån COM-B modellen har intervjuerna analyserats tematiskt för att identifiera återkommande mönster inom respektive kategori, kunskap/förutsättningar/motivation till beteendeförändring. Artificiell intelligens (AI) användes som hjälpmedel för att analysera transkriptionerna. Först noterades olika varianter av exempelvis kunskaper och färdigheter för varje ridlärare och elitdressyrryttare. Utifrån dessa formades teman där varianterna passade in. På samma vis analyserades olika varianter av möjligheter och motivation. Sedan har de två kategoriernas (ridlärare och

elitdressyrryttare) teman jämförts inom och mellan grupperna. Vidare har likheter och skillnader utkristalliserats. För att säkerställa att AI inte har lagt till eller tagit bort någon väsentliga data har varje analys och tematabell korrekturlästs av samtliga författare till detta examensarbete.

3.5 Etiska aspekter

Materialet har behandlats med försiktighet i enlighet med God forskningssed 2024 (Vetenskapsrådet 2024). Detta innebär att deltagarna informerades om studiens syfte och hur insamlade uppgifter hanterades i samband med medverkan.

Medverkan var frivillig och deltagarna gav deras samtycke. För att säkerställa konfidentialitet har fiktiva namn använts i presentation av resultaten vilket innebär att enskilda individer inte kan identifieras. Studien inkluderar endast friska hästar. Inget konfidentiellt har lagts in i AI, utan olika delar har analyserats bit för bit. Det har även varit en betald AI sida, vilket garanterar en viss säkerhet genom att den inte använder inlagda data för att träna modeller.

4. Resultat

4.1 Temabeskrivningar

Med hjälp av den tematiska analysen identifierades olika teman kopplat till COM-B modellens tre områden: Kunskap och förmåga, Förutsättningar och Motivation.

4.1.1 Kunskap och förmåga

Det identifierades fyra teman som passade in under området “Kunskap och förmåga”; *Kunskap om huvudlag, förmåga att läsa hästars agerande, anpassning av huvudlag och träningsmetodik. Kunskap om huvudlag* handlade om hur mycket ridlärarna och elitdressyrryttarna kände till och kunde om olika huvudlag, framför allt olika bett och bettlösa alternativ. Nästa tema som identifierades var *förmåga att läsa hästars agerande*. Detta handlade om hur ridlärarna och elitdressyrryttarna kunde läsa av och reagera på hästarnas reaktioner kopplat till bett och bettlösa alternativ. *Anpassning av utrustning* kopplades till hur ridlärarna samt elitdressyrryttarna tänkte kring anpassning av huvudlag till individ. *Träningsmetodik* handlade om hur ridlärarna och elitdressyrryttarna resonerade kring utbildning av ryttare och häst. Då ridlärarnas svar var mest kopplade till utbildning av ryttare och elitdressyrryttarnas var mer kopplade till utbildning av häst delades temat in i *träningsmetodik-ryttare och häst* för ridlärarna och *träningsmetodik-häst* för elitdressyrryttarna.

4.1.2 Förutsättningar

Under området “Förutsättningar” identifierades fem teman; *resurser och ekonomi, tillgång till experter, kultur och normer, säkerhetsaspekter och sociala medier. Resurser och ekonomi* handlade om vilken möjlighet som fanns för inköp av exempelvis nya bett och huvudlag. *Tillgång till experter* kopplade till om det fanns experter, exempelvis veterinär eller hästtandläkare, knutna till deras respektive verksamheter som ridlärarna och elitdressyrryttarna tog hjälp av och diskuterade bettrelaterade frågor med. Vidare identifierades temat *kultur och normer* som handlade om hur ridlärarna och elitdressyrryttarna upplevde att ridsportens kultur och normer kring bett och bettlöst påverkade valet av huvudlag. *Säkerhetsaspekter* kopplades till hur säkerheten, både egen säkerhet samt säkerheten på lektion, påverkade valet av bett eller bettlöst huvudlag. Sista temat som identifierades var *sociala medier* som var hur ridlärarna och elitdressyrryttarna tyckte att sociala medier påverkade valet av huvudlag, bett eller bettlöst.

4.1.3 Motivation

Inom ramen för området “Motivation” identifierades sex teman; *hästvelfärd, syn på bett, syn på bettlöst, nyfikenhet, individanpassning och tankar om förändring i framtiden*. *Hästvelfärd* handlade om på vilket sätt och hur starkt ridlärarna och elitdressyrryttarna upplevde att hästvelfärden påverkade deras val av bett eller bettlösa huvudlag. *Syn på bett* kopplades till ridlärarnas och elitdressyrryttarnas tankar kring olika bett. Vidare hittades det tredje temat *syn på bettlöst* som handlade om deras tankar kring bettlösa huvudlag. *Nyfikenhet* handlade om ridlärarnas och elitdressyrryttarnas nyfikenhet på bettlösa alternativ. *Individanpassning* var hur motiverade ridlärarna och elitdressyrryttarna var till att individanpassa huvudlag efter individ. Sista temat tankar om *förändring i framtiden* kopplades till hur ridlärarna och elitdressyrryttarna tänkte kring bett och bettlösa huvudlag i framtiden.

4.2 Erfarenheter och syn på huvudlag

I följande avsnitt presenteras tematabeller utifrån de tre frågeställningarna. Varje tema har placerats in under den/de frågeställningar där de passade in. När det var stor variation i svaren fetmarkerades de. Efter varje område följer en förklaring med citat från respondenterna vilka givits fiktiva namn. Uttalanden som avviker från de övriga respondenterna är fetmarkerade.

4.2.1 Kunskap och förmåga – Ridlärare och elitdressyrryttare

Alla respondenter uppfattade sig själva som mycket bra på att läsa av hästarnas agerande, “*Man märker ju... om de gapar eller grejar... då trivs de inte.*” (Charlie), “*Jag vet ju hur en lugn mun och tillfreds häst ska se ut.*” (Flora). Detta var ett tema där alla respondenter hade liknande självuppskattning. Det står därför inte med i tabellerna men ansågs vara en viktig del av deras kunskap och förmåga. Följande två tabeller beskriver kunskap och förmåga utifrån respondenternas erfarenheter och uppfattningar kring ridning med olika former av huvudlag.

Nedan presenteras två tabeller som beskriver kunskap och förmåga utifrån respondenternas kunskap om huvudlag och anpassning av huvudlag.

Tabell 1. Tematabell kunskap och förmåga ridlärare

Ridlärare	Klara	Flora	Hilda	Lykke	Vilda	Ingrid
Kunskap om huvudlag	Traditionell ridlära	Testar gärna själv	Praktiskt orienterad	Lång erfarenhet	Öppen för att prova	Inte rädd för att testa
Anpassning av huvudlag	Säker på olika bett,	Säker på bett,	Anpassar tydligt efter	Säker på olika bett,	Anpassar efter ekipage	Anpassar efter

	mindre säker på bettlöst	relativt säker på bettlöst	funktion, även efter säsong	relativt säker på bettlöst	situation och individ
--	-----------------------------	----------------------------------	-----------------------------------	-------------------------------	-----------------------------

Tabell 2. Tematabell kunskap och förmåga elitdressyrryttare

Elitdressyrryttare	Kim	Mika	Max	Alex	Sam	Charlie
Kunskap om huvudlag	Väljer bett efter hästen	<i>Trial and error</i>	Säker med bett, traditionell	Säker med bett och bettlöst	Säker med bett, osäker bettlöst	Säker med bett
Anpassning av huvudlag	Väldigt säker, erfaren. Mindre säker bettlöst	Viss variation, analys av hästen	Följer sitt system , byte om problem	Flexibel , hästens respons	Viss variation	Flexibel , anpassar efter häst

När det kom till kunskap om huvudlag, var det lite delat. Av ridlärarna kände majoriteten sig trygga på olika typer av bett *“Tredelade ligger ju lite bättre i munnen”* (Klara), medan ett fåtal kände sig lika säkra på bettlösa alternativ - både egen förmåga och förmågan att undervisa elever som rider bettlöst, *“Där känner jag att man behöver ha mer träning själv... för att kunna instruera eleverna.”* (Lykke).

Majoriteten av elitdressyrryttarna kände sig också säkra på olika typer av bett *“...ibland lite med tredelade bett...känsliga hästar nyps lite. Då är tvådelade bättre en period.”* (Kim), och ett par av ryttarna använde också bettlösa alternativ aktivt *“Alla mina hästar rids på bettlöst... typ en gång i veckan när jag rider ut.”* (Alex).

Vidare anpassade de flesta av elitdressyrryttarna huvudlag och bett efter vilken häst de red på. Alex beskrev bland annat hur en av hans hästar inte gillade att byta bett för ofta *“...hon gillar när man har lite mer samma.”* Även Mika beskrev hur hen arbetar med variation och anpassning av bett och bettlöst *“...bra ibland att liksom bara ta den på bettlöst...och så kombinera för att det inte ska bli obehag för bettet på hästen.”*

Bland ridlärarna anpassade majoriteten efter situation och individ *“När den här hästen i fråga kan bli lite stark emellanåt och lägga sig på lite och då har vi upplevt att för att ryttarna inte ska dra i henne så har vi valt att lägga på det här...”* (Ingrid). Hilda uttryckte att hon anpassade bett och bettlöst efter säsong *“Vid pälssättning och pälssättning...de får lätt skavsår...så tycker vi det är bra att växla över till hackamore under en period...”*.

4.2.2 Förutsättningar – Ridlärare och elitdressyrryttare

Följande två tabeller beskriver ridlärarnas och elitdressyrryttarnas förutsättningar i utifrån deras erfarenheter och uppfattningar kring olika former av huvudlag.

Tabell 3. Tematabell förutsättningar ridlärare

Ridlärare	Klara	Flora	Hilda	Lykke	Vilda	Ingrid
Tillgång till experter	Veterinär som gör tandkoll	Tandspecialist och veterinär	Veterinär, regelbunden tandkoll	Veterinär som gör tandkoll	Inget systematiskt samarbete	Veterinär som gör tandkoll
Säkerhetsaspekter	Mycket viktiga	Mycket viktiga	Mycket viktiga	Mycket viktiga	Mycket viktiga	Mycket viktiga

Tabell 4. Tematabell förutsättningar elitdressyrryttare

Elitdressyrryttare	Kim	Mika	Max	Alex	Sam	Charlie
Tillgång till experter	Samarbete med tandläkare	Samarbete med tandläkare	Veterinär/tandläkare, kritisk	Tandläkare, andra ryttare	Veterinär/tandläkare	Veterinär som rider själv gör munkoll
Säkerhetsaspekt	Ej bidragande faktor i val av huvudlag	Miljö och risk för olyckor påverkar	Ej bidragande faktor i val av huvudlag	Situation påverkar	Försiktig bettlöst	Krävs disciplin för bettlöst

Alla ridlärare förutom en beskrev ett tätt samarbete med olika former för experter, så som veterinärer och tandspecialister *“Vi har en jättebra tandspecialist... vi har väldigt mycket förtroende för honom.”* (Flora). Ridlärarna beskrev hur veterinären eller tandspecialistens åsikter spelade en stor roll i valet av bett och eventuella bettlösa alternativ. Lykke sa om ridskolans veterinär att *“Vi har tagit hjälp av henne ibland för att liksom kolla om storleken, alltså storleken är bra.”* Den enda ridläraren som inte beskrev ett systematiskt samarbete med veterinär eller tandspecialist var Vilda *“Nej, det är där de ligger efter, alltså där ska det ju kontrolleras mycket mer än vad det gör.”*

Samtliga ryttare beskrev ett tätt samarbete med olika veterinärer och tandspecialister *“Veterinärer som specialiserat på mun en gång om året.”* (Sam). Vissa av ryttarna uttryckte en viss skepsis mot veterinärernas rekommendationer och litade mycket på egen kunskap *“Alla olika typer av rekommendationer som*

olika veterinärer ger liksom... den ska hänga långt nere. Nej, det ska de inte alls göra.” (Max).

Säkerhetsaspekter är något samtliga ridlärare ansåg som mycket viktiga “*Det kan bli väldigt farligt.*” (Hilda), “*Det var jättesvårt med den ena, för den kunde vi ju inte göra halt med.*” (Ingrid).

Bland ryttarna var det mer varierat, där vissa uttryckte att säkerheten inte var en bidragande faktor i valet av huvudlag, medan vissa tyckte det var viktigt. Mika sa bland annat “*...inte så säker på att jag vill rida in i Strawberry Arena ... utan bett för min egen och andras säkerhets skull.*” Charlie sa om bettlöst “*Det skulle krävas en enorm disciplin om det skulle bli säkert...*”

4.2.3 Motivation – Ridlärare och elitdressyrryttare

Dessa två tabeller beskriver ridlärarnas och elitdressyrryttarnas motivation kopplat till deras erfarenheter och uppfattningar om olika huvudlag.

Tabell 5. Tematabell motivation ridlärare

Ridlärare	Kim	Flora	Hilda	Lykke	Vilda	Ingird
Syn på bett	Bettet ej problemet, bettslar inte upp	Vill inte bettsla upp	Vill undvika skarpare bett	Bettet ej problemet, annat som brister	Intresserad, gillar att experimentera.	Försöker hålla bettslingen basic
Syn på bettlöst	Skeptisk, ser situationer där det är gynnsamt	Positiv, ser det som ett verktyg	Tveksam, kan se positiva aspekter	Nyfiken och positiv till olika alternativ	Positiv, tveksam till funktion i verksamhet	Nyfiken, inte generell lösning

Tabell 6. Tematabell motivation elitdressyrryttare

Elitdressyrryttare	Kim	Mika	Max	Alex	Sam	Charlie
Syn på bett	Börjar inte med att byta bett, vill ta reda på grundorsaken vid problem	Tävlingsregler gör bett centralt	Reflekterande kring hela bilden	Bettet sällan problemet	Målet att hästen fungerar på ett “vanligt” bett	Verktyg, eftersträvar lätthet
Syn på bettlöst	Öppen, tror på valfrihet.	Nyfiken, testar	Inte som universal-lösning	Rider på bettlöst	Läskigt, särskilt i relation	Svårare att få bra kontakt

	till
	kontroll

Ridlärarnas syn på bett var generellt liknande – majoriteten ansåg att det inte var bettet i sig som var problemet, och de flesta ville undvika att betsla upp *“Problemet sitter i ryttaren eller hästen, inte i utrustningen.”* (Klara). Vilda beskrev att hon tyckte att det var intressant med utrustning *“Jag tycker det är kul... jag är väldigt intresserad av utrustning.”*

Ryttarnas syn på bett var i hög grad likt med ridlärarnas, bettet var inte problemet *“Det handlar inte om metallbiten i munnen, utan det handlar om resten av kroppen och sitsen och inverkan.”* (Sam). Mika beskrev också hur användandet av bett var centralt som en följd av tävlingsreglementet *“...själva sporten kräver att vi har bett.”*

I sin syn på bettlöst var ridlärarna tvådelade - vissa var positiva och nyfikna *“jag tror jättemycket på bettlöst.”* (Flora), medan andra var tveksamma till hur det skulle fungera i en ridskoleverksamhet *“Jag tror inte att lösningen är att, att vi går från liksom traditionella bett till bara bettlöst.”* (Ingrid).

Bland ryttarna trodde majoriteten på valfrihet i valet av huvudlag och att bettlöst kunde vara ett alternativ i träningen *“Jag är inte främmande för att använda det.”* (Kim). En av ryttarna upplevde det som läskigt att rida bettlöst *“Bettlöst lite läskigt utifrån liksom att släppa kontrollen.”* (Sam).

4.3 Metoder för utbildning, hjälpgivning och kommunikation

4.3.1 Kunskap och förmåga – Ridlärare och elitdressyrryttare

Nedan presenteras två tabeller som beskriver kunskap och förmåga utifrån respondenternas erfarenheter och uppfattningar om träningsmetodik.

Tabell 7. Tematabell kunskap och förmåga ridlärare

Ridlärare	Klara	Flora	Hilda	Lykke	Vilda	Ingrid
Träningsmetodik - ryttare och häst	God ridning anses viktigare än utrustning	Ryttarfokus utbildnings- skalan	Starkt värderingsdriven	Mycket fokus på grunderna, röstkommandon	Bra anpassnings- förmåga, reflekterande	Pedagogisk , ryttar- fokus

Tabell 8. Tematabell kunskap och förmåga elitdressyrryttare

Elitdressyrryttare	Kim	Mika	Max	Alex	Sam	Charlie
Träningsmetodik - häst	Erfarenhet, analyserar, positiv kommunikation med hästen	Erfarenhet, mål att undvika obehag	Tydligt system	Strukturerat system	Fokus på grunder , hålla det enkelt	Systematisk, anpassar

Ridlärarnas svar var utifrån träningsmetodik relaterat till ryttare och häst medan elitdressyrryttarnas svar var främst kopplade till träningsmetodik relaterat till häst. Ridlärarnas träningsmetodik relaterade generellt till mycket ryttarfokus och utbildningsskalan. *"Jag tror att man verkligen måste hitta ett utbildningssystem"* (Hilda). Ingrid arbetade aktivt med att anpassa sin metodik till nybörjare och vuxna genom att försöka bygga stegvis *"Det allra, allra, allra första början, så är det otroligt basic"*. Vilda beskrev en medveten metodik i undervisning som utgår ifrån ryttarfokus.

Elitdressyrryttarna beskrev träningsmetodiken de använder utifrån system, ofta kopplat till erfarenhet och kommunikation. Alex beskrev en strukturerad metod för att lära hästar tygelsignaler genom stegvis träning. *"Först får de bara ha bettet i munnen...sedan kopplar man ihop grimman med bettet så det blir lite tryck munnen."* Mika beskrev det system hen arbetade med där hästen lär sig signaler gradvis och där målet är att undvika obehag kopplat till bettet.

4.3.2 Förutsättningar – Ridlärare och elitdressyrryttare

Följande två tabeller beskriver ridlärarnas och elitdressyrryttarnas förutsättningar kopplat till metoder för utbildning av ryttare och hästar.

Tabell 9. Tematabell förutsättningar ridlärare

Ridlärare	Klara	Flora	Hilda	Lykke	Vilda	Ingrid
Kultur och normer	Låg påverkan	Påverkar, men reflekterat	Viss påverkan	Påverkar, hänga med i utveckling	Hög påverkan	Ökande påverkan
Säkerhetsaspekter	Mycket viktiga	Mycket viktiga	Mycket viktiga	Mycket viktiga.	Mycket viktiga	Mycket viktiga
Sociala medier	Låg påverkan	Används, frågelåda	Viss påverkan	Ökad medvetenhet	Arbetsättet påverkas	Debatt och mediegranskning påverkar

Tabell 10. Tematabell förutsättningar elitdressyrryttare

Elitdressyrryttare	Kim	Mika	Max	Alex	Sam	Charlie
Kultur och normer	Påverkar, främst genom tävlingsregler och format	Påverkar, sportens strukturer (FEI -regler)	Utrustningskontroller påverkar normbildning	Stark påverkan	Stark påverkan	Påverkar utbildning, regelverk begränsar
Säkerhetsaspekt	Ej bidragande faktor	Miljö och risk för olyckor påverkar	Ej bidragande faktor	Situation påverkar	Bettlöst läskigt i relation till kontroll	Krävs disciplin för bettlöst
Sociala medier	Skapar ett yttre tryck som påverkar	”Mediadrevet” påverkar starkt	Debatten påverkar, styr inte helt	Försiktig, folk tycker och tänker	Påverkar vad som läggs upp	Påverkar, speciellt unga ryttnare

Ridlärarna påverkades i varierande grad av ridsportens kultur och normer. Flora drog fram att ridning är en sport som styrs mycket av traditioner, *“Det är mycket som sitter i våra väggar.”* medan Lykke tyckte det var viktigt att hänga med i utvecklingen *“Nyfiken på utvecklingen... skapa egna erfarenheter.”*

Bland ryttarna var sportens kultur och normer något som påverkade alla i mer eller mindre hög grad. Om val av nosgrimma sa Alex *“Jag rider dressyr så man behöver tänka lite på hur det ser ut också.”* Charlie beskrev hur tävlingsreglerna påverkade inridningen av hästarna *“...eftersom vi har utbildat hästar för tävling...är det ju träns som gäller.”*

I relation till utbildning av ryttnare tyckte samtliga ridlärare att säkerheten var en viktig aspekt *“Nu börjar det bli farligt här... då satte vi på pelham.”* (Vilda). Bland ryttarna var säkerhet inte en lika stark faktor i deras utbildning av hästar, men vissa anpassade efter situation och miljö *“Men jag har ju lättare att få stopp på bett...”* (Alex).

De två grupperna påverkades olika mycket av sociala medier. Bland ridlärarna var det vissa som påverkades i låg grad, medan vissa upplevde att det påverkade mycket *“...jag har hand om Instagramkontot där vi inte ska lägga ut ifall någon häst skulle se nu ofräsch ut eller någonting...lägg ut det som ser bra ut.”* (Vilda). Det drogs också fram att det även kunde påverka hästmaterialet som köps in *“...det här med så spöanvändning...kommer inte kunna köpa för långsamgående*

hästar...vad ska då nybörjarna rida på om vi bara måste köpa Ferraris?”
(Lykke).

Flera av ryttarna upplevde att sociala medier påverkade mycket “...*man kan ju inte lägga ut en film på en häst utan att den har kollats tio gånger.*” (Alex). Kim upplevde att hen på tävling måste gå ifrån sitt system i uppvärmningen, eftersom det inte alltid såg “bra” ut: “*Jag kanske till och med inte värmer upp honom med lite lägre form som jag alltid gör hemma...våldigt knasigt för att då går jag ju lite ifrån mitt system...men jag kan inte.*” Charlie upplevde också att flera yngre ryttare påverkades mycket “*De tittar ju på sociala medier och de följer ju sina influencers.*”

4.3.3 Motivation – Ridlärare och elitdressyrryttare

Nedan visas två tabeller som beskriver ridlärarna och elitdressyrryttarnas motivation kopplat till hästvälfärd, syn på bett och syn på bettlöst med hänsyn till utbildning och kommunikation.

Tabell 11. Tematabell motivation ridlärare

Ridlärare	Klara	Flora	Hilda	Lykke	Vilda	Ingrid
Hästvälfärd	Stark, traditionellt definierad	Stark värdegrund	Stark	Stark	Stark	Stark
Syn på bett	Bettet ej problemet, bettslar inte upp	Vill inte bettsla upp	Vill undvika skarpare bett	Bettet ej problemet, annat som brister	Intresserad, gillar att experimentera	Försöker att hålla bettslingen basic
Syn på bettlöst	Skeptisk, hästarna måste lära sig.	Positiv, ser det som ett verktyg.	Positiv, endast som komplement	Nyfiken, rätt träning en förutsättning	Tveksam till funktion i verksamhet, komplement	Nyfiken, inskolning behövs

Tabell 12. Tematabell motivation elitdressyrryttare

Elitdressyrryttare	Kim	Mika	Max	Alex	Sam	Charlie
Hästvälfärd	Hästens välmående först	Betonar etik, hållbarhet och lyssna på hästen	Hästens komfort prioriteras	Hästens trivsel	Lyssna på hästen	Glada hästar, glädje före lydnad
Syn på bett	Börjar inte med att byta bett, vill ta	Verktyg, finstämd kommunikation	Nödvändigt i träning	Bettet sällan	Inverkan viktigare än bettet	Verktyg, eftersträvar lätthet

	reda på grundorsak vid problem			problemet, verktyg		
Syn på bettlöst	Öppen, ger annan känsla	Nyfiken, ger annan känsla	Komplement vid behov	Rider på bettlöst, variation	Nyfiken, ej insatt	Svårare att få bra kontakt

Hästvelfärd var ett tema som var en tydlig röd tråd hos alla ridlärare och elitdressyrryttare. Motivationen att göra rätt för hästen och dess välbefinnande var stark för alla respondenter. Flera av ridlärarna hade en stark värdegrund kring hästvelfärd som är kopplad till att undvika skarpare bitt och såg bettlöst som en utveckling.

Beslut motiverades av hästens bästa *"Vi har gjort det för att vi vill se efter hästarnas bästa"* (Vilda). Filosofin om ridning styrde Klaras beslut där hon uttryckte *"Problemet sitter i ryttaren eller hästen, inte i utrustningen"*. I synen kring bettlöst uttryckte Klara *"Jag hade absolut kunnat tänka mig bettlöst för orutinerade ryttare"*. Denna uppfattning var något som hon delade med flera andra ridlärare, att bettlöst sågs mer lämpligt i grupper där ryttarna inverkade mindre på hästarna.

Motivationen påverkades av det egna intresset hos ridlärarna, där ett personligt intresse drev lärande och förändring. Ingrids syn på bettlöst var tydlig med att det inte var en ensam framtidslösning, utan snarare på differentiering och kompromisser. *"Jag tror inte att lösningen är att, att vi går från liksom traditionella bitt till bara bettlöst."* Samtidigt uttryckte Ingrid tydligt att ridskolan bör vara ledande och våga ta ansvar för utveckling inom hästvelfärd och ridning. *"Om inte vi vågar försöka vara bäst, vem ska vara det då?"*.

Elitdressyrryttarna betonade hästens komfort som central i utrustningsval. Alex uttryckte *"Jag tycker man ska rida med det som hästen trivs bäst på"*. Alex uttryckte också likt Klara hur hen var skeptisk mot enkla lösningar, *"Jag tror faktiskt sällan att det är själva bittet som är problemet."* Kim beskrev på ett liknande sätt där hen motsatte sig förenklade lösningar som inte adresserade grundproblem. *"Glädje går före lydnad"* sa Charlie när hen pratade om att prioritera hästens välbefinnande framför strikt lydnad. Den starkaste motivationen var att följa hästens respons snarare än att fastna i principer, *"Lyssna på hästen. Det finns inga rätt eller fel. Lyssna på hästen"* (Sam). Majoriteten av elitdressyrryttarna uttalade sig om deras syn att bettlöst inte sågs som universallösning. *"Jag tror inte lösningen är att man bara ska rida bettlöst"* (Max).

4.4 Framtida utveckling av bett och bettlösa alternativ

4.4.1 Förutsättningar – Ridlärare och elitdressyrryttare

Dessa två tabeller beskriver hur ridlärarna och elitdressyrryttarna beskrev förutsättningar kopplat till framtida utveckling kring användandet av bett och bettlösa alternativ.

Tabell 13. Tematabell förutsättningar ridlärare

Ridlärare	Klara	Flora	Hilda	Lykke	Vilda	Ingrid
Resurser/ekonomi	Tid och budget styr, mindre investeringar okej	God tillgång	God tillgång	Budget styr, mindre investeringar okej	Viss frihet, begränsad budget	Budget styr, mindre investeringar okej
Kultur och normer	Låg påverkan	Påverkar, men reflekterat	Viss påverkan	Påverkan, hänga med i utveckling	Hög påverkan	Ökande påverkan
Sociala medier	Låg påverkan	Används, frågelåda	Viss påverkan	Ökad medvetenhet	Arbetssättet påverkar	Debatt och mediegranskning påverkar

Tabell 14. Tematabell förutsättningar elitdressyrryttare

Elitdressyrryttare	Kim	Mika	Max	Alex	Sam	Charlie
Resurser/ekonomi	Ej tydligt	Ej tydligt	Ej tydligt	Ej tydligt	Ej tydligt	Påverkar
Kultur och normer	Påverkad. Främst genom tävlingsregler och format	Påverkar. Sportens strukturer (FEI - regler)	Påverkas av regelverk	Stark påverkan	Stark påverkan, regelverk styr	Påverkar utbildning, regelverk begränsar
Sociala medier	Skapar ett yttre tryck som påverkar	”Media-drevet” påverkar starkt	Debatten påverkar men styr inte helt	Påverkar hur ryttare agerar och presenterar sin ridning	Försiktig med vad som läggs upp	Påverkar speciellt unga ryttare

Det var tydligt att ridlärarna påverkades av ekonomi och resurser i högre grad än ryttarna. Klara menade att vissa mindre investeringar så som bett och huvudlag

var okej *“Det är inga stora pengar. Det är skillnad att köpa nya sadlar.”* medan Lykke nämnde att det måste finnas med i budgeten *“Det måste finnas med i budgeteringen för året”*. Charlie var en enda elitdressyrryttaren som påpekade att det var dyrt med brett *“Det är ju så dyrt så att man kan ju inte hålla på att köpa en massa brett bara för att prova liksom...”*.

De flesta ridlärare var påverkade av kulturer och normer inom ridsporten. Lykke menade att det gällde att hänga med i utvecklingen *“vi som ridskola måste hänga med i utvecklingen”*. Elitdressyrryttarna kände en relativt stor påverkan av kultur och normer, framförallt av vissa regelverk. Mika red på det hen tävlade på *“Men innan tävlingen har jag alltid kandar därför det är det jag måste tävla på så jag säger två veckor innan tävling har jag kandar i princip bara”*.

Sociala medier påverkade de flesta av ridlärarna, men det gick även att använda som hjälpmedel *“...så lägger vi ut en frågelåda varje månad.”* (Flora). Elitdressyrryttarna upplevde att sociala medier påverkade hur de red och vad de publicerade. Som tidigare nämnt upplevde Kim att hen red olika på tävling och hemma. Sam var försiktig när det togs bilder, hen sa *“Stängd mun, ner med hälarna, fram med nosen, stilla svans ... Annars vill jag inte vara med.”*.

4.4.2 Motivation – Ridlärare och elitdressyrryttare

I följande två tabeller beskrivs ridlärarnas och elitdressyrryttarnas motivation till framtida utveckling kring brett och brettlösa alternativ.

Tabell 15. Tematabell motivation ridlärare

Ridlärare	Klara	Flora	Hilda	Lykke	Vilda	Ingrid
Hästvälfärd	Stark, traditionellt definierad	Stark värdegrund	Stark	Stark	Stark	Stark
Syn på brett	Bettet ej problemet, bettslar inte upp	Vill inte bettsla upp	Vill undvika skarpare bett	Bettet ej problemet, annat som brister	Intresserad, gillar att experimentera	Försöker att hålla bettslingen basic
Syn på brettöst	Skeptisk, ser situationer där det är gynnsamt	Positiv, ser det som ett verktyg	Tveksam, kan se positiva aspekter	Nyfiken, rätt träning en förutsättning	Tveksam till funktion i verksamhet, komplement	Nyfiken, inskolning behövs
Nyfikenhet	Medel	Hög	Medel	Hög	Hög	Hög

Tankar om förändring i framtiden	Skeptisk	Positiv, öppen för att testa nytt	Svag, måste förhålla sig till	Viktigt att vara förberedd, hänga med i utveckling	Öppen för ändring	Öppen för förändring, ej universallösning
---	-----------------	---	---	---	-------------------	---

Tabell 16. Tematabell motivation elitdressyrryttare

Elitdressyrryttare	Kim	Mika	Max	Alex	Sam	Charlie
Hästvälfärd	Hästens välmående först	Betonar etik, hållbarhet och lyssna på hästen	Hästens komfort prioriteras	Hästens trivsel	Lyssna på hästen	Glada hästar, glädje före lydnad
Syn på bett	Tror på valfrihet , individanpassning	Reflekterande Tävlingsregler gör bett centralt	Tror på valfrihet	Tror på valfrihet	Tror på valfrihet	Tror på valfrihet
Syn på bettlost	Öppen, tror på valfrihet	Nyfiken , testar kontroll på sig själv	Inte som universal-lösning	Öppen för förändring, valfrihet	Nyfiken , testa mer	Öppen för valfrihet
Nyfikenhet	Betonar kontinuerligt lärande	Driv att prova bettlost	Öppen för förändring	Det är kul med bett, prova nya	Öppen för lärande	Vill testa, utveckla och förbättra
Tankar om förändring i framtiden	Nuvarande debatt ger möjlighet till utveckling	Tror att ridsporten ska överleva, behövs mer transparens	Ryttarutbildning som grundproblemet, måste utvecklas	Öppen för förändring i regelverk	Bettlost möjlig väg, inte hela lösningen	Vill se system-förändring

Alla deltagare såg hästvälfärden som en stark motivation till utveckling. Hilda sa “vi pratar väldigt mycket om hästvälfärden ... vad vi behöver anpassa oss till och hur vi behöver tänka”. Max menade att det var viktigt att både häst och ryttare skulle vara nöjda “...du ska få rida på det du du och hästen känner komfortabla med...”. Kim nämnde att ryttare måste lära sig mer om hästar och förstå dem bättre “Att vi liksom ska bara fortsätta bli ännu duktigare på att lära oss hur hästar är och vad vi ska, hur, hur vi kan se signaler på vad hästen försöker berätta för oss liksom.”

Majoriteten av ridlärarna såg inte bettet som grundproblemet och betslade inte gärna upp. “Jag kan inte sätta på något skarpare, utan sitter upp och känner...”

sa Flora. Ridlärarna hade mer blandade åsikter kring bettlöst och att det krävdes mer inskolning av hästarna *“Jag tänker att man behöver liksom tänka till ... hitta ett utbildningssystem ... Jag tror inte att det är. Bara att liksom ändra över och tänka sig att det ska fungera liksom på på ridskolor och så vidare.”* (Hilda). Elitdressyrryttarna hade en liknande syn på bett och bettlöst, men uttryckte en tro på valfrihet *“lösningen är valfrihet”* (Kim)

Både ridlärare och elitdressyrryttare visade en nyfikenhet kring bettlösa alternativ. Mika sa *“Sen är jag gjord lite olika försök, jag ridit in en häst bettlöst ... nu vill jag prova själv och göra det bättre och se hur mycket har kontroll på mig själv och så här”*. Tankar kring förändring var blandad, majoriteten av ridlärarna och ryttarna såg att någon form av förändring kommer ske, Vilda sa *“Det kan inte vara som det alltid har varit”*. Elitdressyrryttarna tyckte som tidigare nämnt att valfrihet kring bett eller bettlöst var önskvärt *“Jag hoppas att utfallet så småningom blir att du blir valfritt blev vad man får rida på typ”* (Max).

4.5 Sammanfattande resultat

Den tematiska analysen med utgångspunkt i COM-B modellen visade både likheter och skillnader mellan de intervjuade ridlärarna och elitdressyrryttarna inom områdena kunskap och förmåga, förutsättningar och motivation. Ett framträdande resultat var att erfarenhetsbaserat kunnande dominerade i båda grupperna. Ridlärarna uppvisade en genomgående hög och stabil praktisk kompetens, medan elitdressyrryttarna alla red på en högre nivå och hade en högre praktisk erfarenhet. Förmågan att läsa av hästen identifierades som en central kompetens i båda grupperna. Denna förmåga var starkt kopplat till både elitdressyrryttarnas och ridlärarnas tankar och motivering kring valet av bett och bettlöst. Något som var framträdande i båda grupperna var att den självskattade kompetensen kring val av bett generellt var högre än den självskattade kompetensen kring val av bettlösa alternativ.

Inom förutsättningar framkom det att båda grupperna upplevde strukturella begränsningar. Ridlärarna begränsades främst av interna faktorer såsom organisationsstruktur, säkerhet, elevnivå, samt ekonomi och resurser. Elitdressyrryttarna påverkades mer av externa faktorer som tävlingssystem och sociala normer. Elitdressyrryttarna upplevde alla en påverkan av tävlingsregler och domarsystemet, vilket hade en tydlig påverkan för alla på deras val av bett. Ett gemensamt hinder var brist på systematiserad kunskap, särskilt gällande arbete med bettlösa alternativ.

Motivation kopplades i båda grupperna till hästvälfärd. Hos ridlärarna var motivationen stabil men varierande i tolkning, medan elitdressyrryttarna visade en utveckling mot en allt starkare och mer uttalad hästvälfärds-orientering.

Individanpassning framträdde som ett centralt inslag i båda grupperna, där ridlärarna redan tillämpade detta och ryttarna utvecklade det över tid.

Den interna variationen visade att ridlärare främst skiljer sig i förhållningssätt, från mer traditionella till mer utvecklingsorienterade perspektiv. Hos elitdressyrryttarna framträdde variationen i stället som olika stadier i en utvecklingsprocess, från fokus på kontroll till ökad reflektion och välfärdsfokus.

5. Diskussion

5.1 Likheter och skillnader mellan grupperna

Resultatet visade tydliga likheter och skillnader mellan ridlärare och elitdressyrryttare. Hästvelfärd var en stark gemensam drivkraft och individanpassning framstod som en central del hos både ridlärare och elitdressyrryttare.

Resultaten visade att den självskattade kompetensen generellt var högre för ridning med bett än med bettlösa alternativ, vilket pekade mot en kunskapslucka gällande bett respektive bettlöst inom båda grupperna. Enligt Quick & Warren-Smith (2009) är användandet av bett under inridning och grundträning tradition och enligt Andersson (2023) var det många inom hästsektorn som upplevde att ridsporten var konservativ och bunden i tradition. Detta kan förklara varför respondenterna kände att de hade högre kompetens med bett än med bettlöst.

Skillnaderna mellan grupperna blev främst tydliga inom förutsättningar och motivation. Ridlärarna påverkades i större utsträckning av interna faktorer såsom organisationens struktur. Säkerhetskrav och elevgruppens nivå hade även en stor påverkan på ridlärarna. Elitdressyrryttarna påverkades i högre grad av externa faktorer som tävlingsregler och normer. Tävlingssystemet utmärkte sig som en särskilt stark styrande faktor hos ryttarnas val av huvudlag. Dessa olikheter i gruppernas förutsättningar och motivation kan vara en faktor, enligt Wolframm et al. (2023), till respondenternas olika beteenden och val gällande bett och bettlös utrustning. Studiens resultat visar att grupperna delade en gemensam grund i erfarenhet, hästkännedom och hästvelfärdsfokus. Det stämmer överens med resultatet som Andersson (2023) kom fram till gällande att det fanns god kunskap kring hästvelfärd, men att den i Anderssons rapport framgick mer som en så kallad tyst kunskap.

5.2 Erfarenheter och uppfattningar av huvudlag

Samtliga respondenter hade en hög kunskap kring olika typer av bett, och denna kunskap var en bidragande faktor till vilket bett de valde till olika hästar. Den var också en starkt bidragande faktor i respondenternas syn på bett – att bettet i sig sällan var problemet. Detta stämmer väl överens med Wolframm et al. (2024) där ett tema för hästvelfärd var kunskap om ridning och träning av häst, där det ansågs vara viktigt med kunskap om utrustning och kvalificerad undervisning. Samtidigt visade respondenterna som grupp generellt en lägre kunskap kring bettlösa alternativ. Detta kan ses som en brist i respondenternas kunskap och förmåga, vilket enligt Wolframm et al. (2023) är en av de tre komponenterna i

COM-B modellen. En brist i kunskap och förmåga kan, utifrån COM-B modellen, påverka respondenternas beteenden vilket kan leda till en beteendeförändring.

Individanpassning var ett tema som samtliga respondenter ansåg som viktigt. Samtidigt upplevde de två grupperna begränsningar som en följd av regler, tradition och normer. Andersson (2023) skriver om hur hästvälfärd är en tyst kunskap inom hästsektorn, och att det ofta är självbilden av att vara konservativ och fast i traditioner som tar över. Detta stämmer väl överens med respondenternas uppfattningar av olika huvudlag, där bett ofta var förstahandsvalet och bettlöst sågs som ett komplement i träningen eller något de inte använde alls. Samtidigt arbetade de olika grupperna inom två olika kontexter, vilket kunde påverka deras förutsättningar och motivation. Enligt Wolframm et al. (2023) är det samspelet mellan de olika komponenterna i COM-B modellen som påverkar ifall ett beteende faktisk utförs. Utifrån respondenternas svar är det stora skillnader i deras förutsättningar och motivation, vilket kan förklara skillnaderna i användandet av och synen på bettlösa alternativ.

Något både ridlärarna och elitdressyrryttarna uppgav som en viktig del av teamet runt hästarna var samarbetet med olika veterinärer och tandspecialister. Detta stämmer överens med resultaten i Söderström & Hedlund (2025), där flera ridlärare uppgav att samarbete med veterinärer ansågs viktigt för hållbara ridskolehästar. Något som skiljde elitdressyrryttarna från ridlärarna var att elitdressyrryttarna i högre grad litade på sin egen kunskap och förmåga, även om det ibland gick emot veterinärens rekommendation. Detta är intressant kopplat till arbetsmaterialet *Changing hearts and minds – workbook* (2023). I denna beskrivs det hur bland annat invanda rutiner kan vara ett hinder för förändring. I situationerna där elitdressyrryttarna gick emot veterinärernas rekommendationer kring val av bett, var det just dessa invanda rutiner som förhindrade ett byte av bett, alltså en beteendeförändring. Ridlärarna på sin sida, följde rekommendationerna i högre grad och genomförde därmed beteendeförändringar. Vidare i *Changing hearts and minds – workbook* (2023) betonades också vikten av att inkludera bland annat veterinärer för att skapa långsiktiga och hållbara förändringar.

Utifrån respondenternas olika svar kan det tolkas som att båda grupperna hade liknande kunskap och förståelse. Det som i hög grad skiljde grupperna från varandra var deras förutsättningar och motivation, vilket enligt Wolframm et al. (2023) kan vara en anledning till att beteendeförändringar, som att gå från bett till bettlöst, ej genomförs.

5.3 Metoder för utbildning av häst och ryttare

I sin träningsmetodik hade majoriteten av ridlärarna ett stort ryttarfokus, något som speglades i deras syn på bett. Alla ridlärarna uppgav att bettet i sig inte var problemet, utan bristande kunskap hos eleverna. Detta var en likhet med elitdressyrryttarna där bettet sågs som ett verktyg. Sam uttryckte tydligt att inverkan var viktigare än bettet. Under inridning, utbildning och träning av häst svarade majoriteten av respondenterna att bett var det föredragna alternativet. Samtidigt uppgav samtliga att hästvälfärd var en central motivation i deras utrustningsval. Detta är intressant i koppling till studien utförd av Quick & Warren-Smith (2010). Denna studie visade att tvååriga hästar som tömkördes bettlöst hade lägre puls och mindre pulsvariation än hästar som tömkördes med bett. Detta kan kopplas till hästvälfärd, speciellt hästarnas mentala och fysiska mående (Engfors et al. 2023a).

Respondenter från båda grupper uppgav att de undvek att träna med bettlösa alternativ av säkerhetsskäl och att det lättare kunde uppstå farliga situationer. Däremot visade studien utförd av Luke et al. (2023) att hästar som reds bettlöst var enklare i både ridning och hantering från marken, samt att de visade färre hyperreaktiva beteenden, så som att stegra eller bocka. Detta överensstämmer med ett fåtal av respondenternas upplevelse på bettlöst, där de upplevde att hästarna blev mindre tittiga och mer avspända. Luke (2024) visade också ett samband mellan ryttartillfredsställelse och hästvälfärd. Ryttare med hästar som var trygga och lydiga, var generellt nöjdare än ryttare vars hästar visade olika flyktbeteenden, så som att skygga eller bocka.

I ridlärarnas fall uttrycktes detta genom att de från ett tidigt utbildningsstadium lärde ut ridning där aspekter som en lätt, oberoende hand var centrala. Av elitdressyrryttarna gav flera av respondenterna uttryck för att hästens välmående och att ge hästen positiva upplevelser var av stor betydelse. Samtidigt uppgav flera av elitdressyrryttarna att de påverkades mycket av sportens kultur och normer, även i deras träningsmetodik. Detta gällde först och främst valet om att använda bett vid inridning och träning. Det kan diskuteras ifall sportens normer kring bett är förenliga med god hästvälfärd, speciellt med tanke på den ökade pressen på hästsportens SLO med bland annat uppmärksamheten kring bettrelaterade obehag såsom blåa tungor. SLO grundar sig samhällets värderingar och uppfattningar (Heleski 2023), vilket tydliggör kultur och normers påverkan på både ridlärarnas och elitdressyrryttarnas verksamhet.

Enligt studien av Andersson (2023) är en stor del av hästsektorn oroliga för kommodifieringen av hästar, vilket kan påverka hästvälfärden. Majoriteten av ridlärarna uttryckte en påverkan av kultur och normer, detta gällde även samtliga

elitdressyrryttare. Normbildningen som påverkade elitdressyrryttarna formades tydligt ifrån regelverk. Förutsättningarna som begränsades av regelverken påverkade möjligheten till beteendeförändringar och uppmuntrade traditioner.

Bland ridlärarna uppgav flera respondenter att ridskolehästarna ofta kunde upplevas som starka eller att de hängde i handen när de reds med bettlösa alternativ. Vidare pratade flera av ridlärarna om att eleverna inte fick samma känsla på bettlöst. Detta uppgav också flera av elitdressyrryttarna och flera poängterade att de fick en annan kontakt och känsla i handen när de red på bettlöst. Detta skiljer sig från resultaten i Cook & Mills (2010) där ryttarna upplevde ingen skillnad eller till och med bättre kommunikation i bytet från bett till bettlöst. I examensarbetet av Gylling Gustafsson (2025) upplevde några av ridskoleryttarna liknande känsla som elitdressyrryttarna angående kontakten. Detta tyder på att precis som några av ridlärarna och elitdressyrryttarna nämner att det krävs en form av inläring att rida bettlöst.

5.4 Framtida utveckling gällande ridning med bett respektive bettlöst

Hästvelfärd är grunden till den önskade beteendeförändringen som kan leda till en hållbar framtid för hästnäringen. Alla respondenter hade en stark motivation kopplat till hästvelfärd, där hästens välmående, trivsel och komfort betonades speciellt av elitdressyrryttarna. I studien av Wolframm et al. (2024) diskuterades tre huvudteman för hästvelfärd - hästhållning, människa-häst-interaktion och ridning och träning av häst. I det andra temat var människa-häst-interaktion utmärkande, speciellt kommunikation, vilket var i linje med respondenternas tankar kring framtida utveckling.

Majoriteten av respondenterna uppgav att de var nyfikna på framtida utveckling av bettlöst ridning. En förutsättning för beteendeförändring, enligt COM-B modellen, är att de olika beståndsdelarna uppfylls (Wolframm et al. 2023). Några av elitdressyrryttarna upplevde begränsning till användandet av bettlöst då det står i TR (Svenska ridsportförbundet 2025) att träns och bett ska användas på tävling. Vid en ändring i TR, kan det diskuteras ifall den önskade beteendeförändringen kommer genomföras om det endast är förutsättningarna som ändras, men inte kunskap, förmåga och motivation.

En motivation till fortsatt utövande av sporten är fortsatt tävlande, och om att rida bettlöst är vad som anses socialt acceptabelt, kommer utövarna behöva anpassa sig. En av respondenterna uttryckte att transparens var en viktig faktor för sportens framtida överlevnad. Transparens är en viktig beståndsdel i SLO (Heleski 2023), vilket är avgörande för hur sporten kommer se ut i framtiden.

Många av respondenterna betonade en nyfikenhet kring ridning med bettlöst likt ridskoleryttarna i examensarbetet av Gylling Gustafsson (2025). Flera av ridlärarna uttryckte en osäkerhet gällande ridning och undervisning med bettlösa huvudlag. Det kan tyda på att mer forskning kring bettlösa alternativ krävs, samt att den kunskap som finns idag bör spridas och implementeras i utbildning av ridlärare. Detta syftar på relevansen av det aktuella examensarbetet samt det större forskningsprojektet.

5.5 Metodens styrkor och begränsningar

För att analysera intervjuerna och lättare kunna identifiera de olika beståndsdelarna av COM-B modellen, användes AI. Detta val har haft både positiva och negativa sidor. En stor fördel var att det sparade mycket tid och skapade en snabb överblick över det transkriberade materialet. Vidare fick AI med sig detaljer och uttalanden som möjligtvis hade missats annars, samt att den lätt kunde plocka ut passande teman och även passande citat till dessa teman.

Att använda AI har också haft negativa aspekter. Ett viktigt jobb som behövde utföras efter AI-analysen var korrekturläsning. Det upptäcktes tidigt i processen att AI inte alltid förstod kontexten till vissa citat, och att den även kunde missuppfatta eller komma på egen information. På grund av detta var det viktigt att hela tiden jämföra mot originaltranskriptionerna av respondenternas intervjuer. Senare i processen upptäcktes det att AI hade mixat ihop två intervjuer i sin COM-B analys, vilket ledde till att det var fara för felaktig citering. På grund av detta misstag blev det ännu viktigare med korrekturläsningen, samt att jämföra AI:s analys mot transkriptionerna.

En annan utmaning i arbetet med AI var att instruktionerna som gavs till AI har varierat under hela processen. Detta ledde till att de första COM-B analyserna var svåra att navigera i och upplevdes oöversiktliga. Vidare ledde detta till att vissa respondenters uttalanden var svårare att inkludera i resultatet och krävde mer letande i transkriptionerna.

Enligt Marks (2020) hade COM-B modellen en begränsning då den inte tydligt skilde mellan att behöva göra något och att vilja göra det. Studien tydde på att kunskap och förmåga och förutsättningar främst möjliggjorde beteenden. Det var individens vilja som var en avgörande faktor för om beteendet faktiskt genomfördes. Utifrån de resultat Marks (2020) kommit fram till beskrevs individens vilja som en tydlig faktor. Flertal av respondenterna uttryckte hur deras egna preferenser påverkade deras val. Marks (2020) analys av COM-B syftade på att det fanns andra faktorer, så som *"wanting"*, att vilja utföra ett beteende, som också hade en stor påverkan på beteendeförändring. Det syftar på att fler faktorer

än det som analyserats genom COM-B modellen påverkade ridlärarna och elitdressyrryttarnas val av huvudlag.

5.6 Praktiska implikationer

En central del av de praktiska implikationerna är behovet av att i större utsträckning systematisera och komplettera det erfarenhetsbaserade kunnandet med teoretisk kunskap. Detta för att inte fastna i traditioner som enligt Wolframm et. al (2023) utmärker sig inom ridkulturen. För ridlärare innebär detta en möjlighet att utveckla undervisningen genom att integrera fler perspektiv på utrustning och kommunikation. Ridlärarna kan samtidigt betona grundridning och hästkänsla. För elitdressyrryttare innebär resultaten ett behov av att i högre grad reflektera över hur externa faktorer påverkar deras beslut. Tävlingsregler och normer påverkar deras val i hög grad och det finns ett behov att ifrågasätta detta. Denna påverkan på deras val är i behov av ett aktivt arbete för att inte låta den begränsa hästens bästa.

Den önskvärda beteendeförändringen enligt Engfors (2023a) handlar om att i ännu större utsträckning anpassa utrustning och träningsmetoder efter den enskilda hästens behov. Behovet hos individen ska gå före tradition och standardlösningar. Ett skifte mot ett mer konsekvent individbaserat förhållningssätt och valfrihet där hästens agerande är den primära vägledningen.

5.7 Framtida forskning

Framtida forskning inom området bör i större utsträckning fokusera på att systematiskt undersöka effekterna av olika typer av huvudlag. Effekten i relation till prestation och kommunikation skulle var utvecklande för hästvälfärd och SLO. Behovet av att studera hur teoretisk kunskap kan integreras med praktisk erfarenhet i utbildning av både ridlärare och ryttare samt hur detta påverkar beslut kring utrustning och träning skulle också vara av intresse. Forskning kring hur strukturella faktorer, såsom tävlingsregler och normer, påverkar förändring i praktiken är även högst relevant för ämnet.

Denna studie utgör en del av ett pågående större forskningsprojekt som undersöker ridning med brett, kantar och brettlösa alternativ på olika nivåer (Vetenskapsrådet 2023). Ytterligare material finns från både ridlärare och elitdressyrryttare ger potential för mer fördjupad analys. Detta skapar goda förutsättningar för framtida forskning genom att mer systematiskt undersöka valet av huvudlag. Materialet möjliggör jämförelse mellan olika nivåer och verksamheter vilket kan bidra till ökad förståelse för potentiell beteendeförändring för ökad hästvälfärd i framtiden.

För att möjliggöra en faktisk förändring krävs mer kunskap om hur beteendeförändringar sker inom ridsporten. Detta inkluderar faktorer som underlättar respektive hindrar utveckling mot en mer individanpassad och hästvälståndsoorienterad praktik.

5.8 Slutsats

Både ridlärare och elitdressyrryttare hade en stark motivation för god hästvälstånd som grund i sina val av huvudlag. Grupperna hade liknande uppfattningar kring huvudlag där bett upplevdes som det mest etablerade alternativet medan bettlösa alternativ främst sågs som ett komplement. Båda grupperna utgick från etablerade system och erfarenhetsbaserad kunskap i synen på utbildning av häst och ryttare. Ridlärarna hade ett tydligt ryttarfokus som betonade grundridning. Elitdressyrryttarna beskrev i större utsträckning en metod som byggde på system skapad från tradition och egen erfarenhet. Båda grupperna påverkades av kultur och normer men regelverk hade en större påverkan på elitdressyrryttarnas träningsmetoder. I en framtid ser ridlärare och elitdressyrryttare en möjlig förändring med ökad valfrihet i kombination med kunskap och individanpassning som vägen framåt, där hästvälstånd och yttre faktorer som regelverk och normer nämns som avgörande.

Referenser

- Andersson, P. (2023). *A Human Side of Horse Welfare*. Slutrapport. Stiftelsen Hästforskning. <https://hastforskning.se/forskningsprojekt/en-mansklig-sida-av-hastvalfarden/>
- Björnsdóttir, S., Frey, R., Kristjansson, T. & Lundström, T. (2014). Bit-related lesions in Icelandic competition horses. *Acta Veterinaria Scandinavica*. 56(40). <https://doi.org/10.1186/s13028-014-0040-8>
- Clarke, V. & Braun, V. (2017). Thematic analysis. *The Journal of Positive Psychology*. 12(3), 297-298. <https://doi.org/10.1080/17439760.2016.1262613>
- Cook, W. R. & Mills, D. S. (2010). Preliminary study of jointed snaffle vs. crossunder bitless bridles: Quantified comparison of behaviour in four horses. *Equine Veterinary Journal*. 41(8), 722-831. https://doi.org/10.2746/042516409X472150open_in_new
- Cuckson, P. (2025). Researchers Ask for Review of Top Riders. *HorseSport*, 21 Februari. <https://horsesport.com/horse-news/researchers-ask-for-review-top-riders/> [2026-02-05]
- Engfors, S. V., Granswed, I. & Sassner, H. (2023a). *Hästvälfärd*. <https://hastsverige.se/om-hasten/hastvalfard/> [2026-03-29]
- Engfors, S. V., Granswed, I. & Sassner, H. (2023b). *Välfärdens fem delar (domäner)*. <https://hastsverige.se/om-hasten/hastvalfard/valfardens-fem-delar-domaner/> [2026-04-18]
- Granswed, I. & Sassner, H. (2019). *Hästens beteende*. <https://hastsverige.se/om-hasten/beteende/> [2026-03-29]
- Gylling Gustafsson, M. (2025). *Ryttares perspektiv på ridning med bett och bettlöst*. Sveriges lantbruksuniversitet. Hippologprogrammet. <http://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:slu:epsilon-s-21729>
- Heleski, C. R. (2023). Social License to Operate – Why Public Perception Matters for Horse Sport – Some Personal Reflections. *Journal of Equine Veterinary Science*. 124. <https://doi.org/10.1016/j.jevs.2023.104266>
- Luke, K. L., McAdie, T., Warren-Smith, A. K. & Smith, B. P. (2023). Bit use and its relevance for rider safety, rider satisfaction and horse welfare in equestrian sport. *Applied Animal Behaviour Science*. 259. <https://doi.org/10.1016/j.applanim.2023.105855>
- Luke, K.L. (2024). *Horses and Humans: The Role of Horse Welfare and Human Motivation in Rider Safety Rider Satisfaction*. Diss. Central Queensland University Australia. <https://doi.org/10.6084/m9.figshare.25282687>
- Marks, D.F. (2020). The COM-B system of behaviour change: properties, problems and prospects. *Qeios*. <https://doi.org/10.32388/U5MTTB.2>

- Mata, F., Johnson, C. and Bishop, C. (2015). A Cross-Sectional Epidemiological Study of Prevalence and Severity of Bit-Induced Oral Trauma in Polo Ponies and Race Horses, *Journal of Applied Animal Welfare Science*, 18(3), pp. 259–268. <https://doi.org/10.1080/10888705.2015.1004407>
- Quick, J. S. & Warren-Smith, A. K. (2009). Preliminary investigations of horses' (*Equus caballus*) responses to different bridles during foundation training. *Journal of Veterinary Behavior*. 4(4), s. 169–176. <https://doi.org/10.1016/j.jveb.2008.12.001>
- Scofield, R. & Randle, H. (2013). Preliminary comparison of behaviours exhibited by horses ridden in bitted and bitless bridles. *Journal of Veterinary Behavior*. 8(2), e20-e21. <https://doi.org/10.1016/j.jveb.2012.12.046>
- Svenska Ridsportsförbundet (2025). *Tävlingsreglemente II Dressyr*. Svenska Ridsportsförbundet. https://ridsport.se/download/18.7b736e3d193955c1ea8913f7/1733734271625/02%20TR%20II%202025%20Dressyr_webb.pdf
- Söderström, M. & Hedlund, T. (2025). *Hur upplever verksamma ridlärare arbetet med ridskolehästars fysiska och psykiska hållbarhet?* Sveriges lantbruksuniversitet. Hippologprogrammet. <http://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:slu:epsilon-s-21730>
- Tuomola, K., Mäki-Kihniä, N., Valros, A., Mykkänen, A. & Kujala-Wirth, M. (2021). Bit-related Lesions in Event Horses After a Cross Country Test. *Frontiers in Veterinary Science*. 8. <https://doi.org/10.3389/fvets.2021.651160>
- Tuomola, K., Mäki-Kihniä, N., Valros, A., Mykkänen, A. & Kujala-Wirth, M. (2020). Risk factors for bit-related lesions in Finnish trotting horses. *Equine Veterinary Journal*. 53 (6), 1132-1140. <https://doi.org/10.1111/evj.13401>
- Tyska Ridsportsförbundet. (2020). *Ridhandboken 1: Grundutbildning för ryttare och häst*. 31uppl., Svenska Ridsportsförbundet.
- Uldahl, M. & Clayton, H.M. (2019). Lesions associated with the use of bits, nosebands, spurs and whips in Danish competition horses. *Equine veterinary journal*, 51 (2), 154–162. <https://doi.org/10.1111/evj.12827>
- Vetenskapsrådet (2023). *Debatten om bitt och bittlöst och beteendeförändringar hos ryttare kan ge bättre hästvälfärd*. https://www.vr.se/swecris#/project/2023-00474_Formas [2026-04-21]
- Vetenskapsrådet (2024). *God forskningssed 2024*. (Dnr 5.2-2024-06421). Vetenskapsrådet. <https://www.vr.se/analys/rapporter/vara-rapporter/2024-10-02-god-forskningssed-2024.html> [2026-01-05]
- Wolframm, I.A., Douglas, J. & Pearson, G. (2023). Changing hearts and minds – workbook (including paper). Supplementärt arbetsmaterial till artikeln

Changing Hearts and Minds in the Equestrian World – One Behaviour at a Time.

Wolframm, I.A., Douglas, J. & Pearson, G. (2023). Changing hearts and minds in the equestrian world – one behaviour at a time. *Animals*. 13, 748.

<https://doi.org/10.3390/ani13040748>

Wolframm, I.A., le Belle, F.A. & Elte, Y. (2024). What is Welfare? A Qualitative Study into Perceptions of Equine Welfare of the Dutch Equestrian Community. *Interntional Journal of Equine Science*. 3(1), 37-50.

<https://doi.org/10.64292/ijes.112>

Bilaga 1 – Intervjumall, ridlärare

Intervjumall ridlärare:

Namn:

Ridskola:

TIDIGARE ERFARENHETER AV OLIKA BETT/BETTLÖSA ALTERNATIV:

Hur länge har du varit på ridskolan?

Hur många ridlektioner har du?

(O) Vilka olika typer av bett / bettlösa alternativ använder ni/har ni tillgång till på ridskolan/har ni erfarenhet av? *(Nämn alternativ)*

(O) Hur nöjda känner ni er med de olika typerna av bett som ni har tillgång till? Vad tycker ni om de olika varianterna. *(Ta ett bett i taget och utvärdera) Vad ser ni för olika beteende hos hästarna?*

(C) Berätta hur ni resonerar kring val av bett / bettlöst på ridskolehästarna:
(ge gärna exempel på situationer när ni gör olika val, er bedömning av hästens välmående, lätt att använda/anpassa, rekommendationer av externa experter, snygga tränings/möjlighet till kontroll över hästen, säkerhetsaspekter för elever och hästar, använder de varianter ni känner till)

(C) Vilka är dina erfarenheter av att använda bettlöst på ridskolehästarna?

(C) Har du egna erfarenheter av att rida bettlöst? Berätta:

(C) Hur säker känner du dig på att välja bett till en häst?

1

10

Kommentar:

(C) Hur säkra känner ni er på att anpassa bett/huvudlag/bettlöst på hästen?

1

10

(C) Hur uppdaterade upplever du att ni på ridskolan är vad gäller olika typer av bett / bettlösa alternativ?

1

10

Kommentar:

(O) Har ni tillgång till/känner behov av extern kompetens gällande val av bett/anpassning av bett?

1

10

(C) Hur resonerar ni kring nosgrimmor respektive olika former av hjälptyglar?

(O) Hur/var köper ni in bett/huvudlag/bettlöst till ridskolans hästar?

(O) I vilken omfattning har ni utrymme köpa in bett/huvudlag/bettlöst för att anpassa till hästarna och olika behov? (*typ regleras av styrelse eller delegerat...*)

UTBILDNING AV HÄST OCH RYTTARE:

(C) Hur introducerar ni tygelhjälp för nybörjare?

(C) Har ni uttalade principer/ramar/riktlinjer för tygelhjälp? I så fall vad gäller?

(C) Händer det att eleverna tar hästarna för hårt i munnen? Hur hanterar ni sådana situationer? Kan de förhindras? (rädda/okunniga)

(C) Hur tänker ni kring utbildning/träning av hästarna (ffa gällande tygelsignaler både vid ridning med bett och bettlöst)?

(C) Hur säkra känner ni er på att träna/lära hästen ridas på bettlöst huvudlag?

1

10

(C) Hur gör ni övergången för hästarna mellan olika bett/bettlösa alternativ?

(C) Berätta om eventuella svårigheter ni varit med om i relation till ridning med / utan bett:

(C) Gör ni munkollar regelbundet? Hur tänker ni kring det, vem gör det?

(C) Upplever du att ni har kunskap om hur känsliga hästar är i munnen?

1

10

TANKAR OM FRAMTIDA UTVECKLING:

(M) Är du intresserad av att lära mer om/pröva/rida med bettlösa huvudlag?
Vad tänker du kring det?

(M) Har ni blivit mer observanta på hur ni gör val av bett/huvudlag/bettlöst de senare åren? Hur resonerar ni kring det? Hur påverkas ni av media och opinion (SLO) i era val? (*Attityder kring ryttarens hand/tygelhjälper*)

(M) Märker ni av att elever/medlemmar osv. frågar efter bettlösa alternativ eller frågar efter hur ni tänker kring hästvälfärd? I så fall på vilka sätt?

(M) Vad motiverar er till att utforska alternativa/optimala bett/bettlösa huvudlag för att som ridskola vara förebild för ryttare och hästfolk?

(M) Diskuterar ni detta med möjlighet att tävla hästar med olika bett/bettlösa alternativ? Hur resonerar ni i så fall?

Om du fick önska, hur skulle du se en utveckling av bett/huvudlag/bettlösa alternativ?

Bilaga 2 – Intervjumall, elitdressyryttare

Intervjumall svårklassryttare

Enligt separata frågor excell:

UTBILDNING/TRÄNING AV HÄST:

Berätta om dina upplevelser från de tre ridpassen!

(C) Hur tänker du kring utbildning/träning av hästarna (ffa gällande tygelsignaler både vid ridning med bett, kandar och bettlöst)?

(C) Hur gör du övergången för hästarna mellan olika bett/bettlösa alternativ?

(C) Hur säker känner du dig på att träna/lära hästen ridas på kandar resp. bettlöst huvudlag? *Skala 1 till 10*

Tror du att lära sig rida med bettlöst kräver en ny teknik/annan hjälpgivning?

(C) Har du uttalade principer/ramar/riktlinjer för tygelhjälp? I så fall vad gäller?

Hur mycket kontakt tänker du att du vill ha på tygeln med bett/bettlöst? Skiljer det sig åt?

Känner du att du använder samma tygelteknik när du rider med bett och bettlöst- på aktuell häst eller i allmänhet?

(C) Berätta om eventuella svårigheter du varit med om i relation till ridning med / utan bett:

(C) Gör du munkollar regelbundet? Hur tänker du kring det, vem gör det?

(C) Upplever du att du har kunskap om hur känsliga hästar är i munnen? *Skala 1 till 10*

TIDIGARE ERFARENHETER AV OLIKA BETT/BETTLÖSA ALTERNATIV:

(C) Vilka är dina erfarenheter av att använda/rida med bettlöst respektive på kandar? *Hur hanterar du bridong/stång tygel i tryck/kontakt?* Berätta:

(O) Vilka olika typer av bett / bettlösa alternativ använder du/har du erfarenhet av? *(Nämner alternativ)*

(O) Hur nöjd känner du dig med de olika typerna av bett som du använt? Vad tycker du om de olika varianterna. *(Ta ett bett i taget och utvärdera) Vad ser ni för olika beteende hos hästarna?*

(C) Hur uppdaterad upplever du att du är vad gäller olika typer av bett / bettlösa alternativ?

Skala 1 till 10

Kommentar:

(C) Berätta hur du resonerar kring val av bett / bettlöst på dina hästar:

(ge gärna exempel på situationer när ni gör olika val, er bedömning av hästens välmående, lätt att använda/anpassa, rekommendationer av externa experter, snygga tränings/möjlighet till kontroll över hästen, säkerhetsaspekter för elever och hästar, använder de varianter ni känner till)

(C) Hur säker känner du dig på att välja bett till en häst? *Skala 1 till 10*

Kommentar:

(C) Hur säker känner du dig på att anpassa bett/huvudlag/bettlöst på hästen?

Skala 1 till 10

(O) Har du tillgång till/känner behov av extern kompetens gällande val av bett/anpassning av bett?

Skala 1 till 10

(C) Hur resonerar du kring nosremmar respektive olika former av hjälptyglar?

(O) Hur/var köper du in bett/huvudlag/bettlöst till dina hästar?

(C) Händer det att du ser ryttare ta hästar för hårt i munnen? Hur hanterar du sådana situationer? Kan de förhindras? (rädda/okunniga)

TANKAR OM FRAMTIDA UTVECKLING:

(M) Är du intresserad av att lära mer om/pröva/rida med bettlösa huvudlag? Vad tänker du kring det?

(M) Har du blivit mer observant på hur du gör val av bett/huvudlag/bettlöst de senare åren? Hur resonerar du kring det? Hur påverkas du av media och opinion (SLO) i dina val? *(Attityder kring ryttarens hand/tygelhjälp)*

(M) Märker du av att personer i din omgivning frågar efter bettlösa alternativ eller frågar efter hur du tänker kring hästvälfärd? I så fall på vilka sätt?

(M) Vad motiverar dig till att utforska alternativa/optimala bett/bettlösa huvudlag för att vara förebild för ryttare och hästfolk?

(M) Diskuterar du och dina kollegor detta med möjlighet att tävla hästar med olika bett/bettlösa alternativ? Hur resonerar ni i så fall?

Om du fick önska, hur skulle du se en utveckling av bett/huvudlag/bettlösa alternativ?

OM HÄSTARNA I STUDIEN:

Beskriv *Häst 1* i den här studien.

Varför valde ni ut den?

Vad har den för temperament, beskriv hur den fungerar på lektionerna:

Hur fungerar den vid ridning i relation till tygelsignaler och olika bett?

Beskriv *Häst 2* i den här studien.

Varför valde ni ut den?

Vad har den för temperament, beskriv hur den fungerar på lektionerna:

Hur fungerar den vid ridning i relation till tygelsignaler och olika bett?

Beskriv *Häst 3* i den här studien.

Varför valde ni ut den?

Vad har den för temperament, beskriv hur den fungerar på lektionerna:

Hur fungerar den vid ridning i relation till tygelsignaler och olika bett?

Beskriv *Häst 4* i den här studien.

Varför valde ni ut den?

Vad har den för temperament, beskriv hur den fungerar på lektionerna:

Hur fungerar den vid ridning i relation till tygelsignaler och olika bett?

Publicering och arkivering

Godkända självständiga arbeten (examensarbeten) vid SLU kan publiceras elektroniskt. Som student äger du upphovsrätten till ditt arbete och behöver i sådana fall godkänna publiceringen. I samband med att du godkänner publicering kommer SLU även att behandla dina personuppgifter (namn) för att göra arbetet sökbart på internet. Du kan närsomhelst återkalla ditt godkännande genom att kontakta biblioteket.

Även om du väljer att inte publicera arbetet eller återkallar ditt godkännande så kommer det arkiveras digitalt enligt arkivlagstiftningen.

Du hittar länkar till SLU:s publiceringsavtal och SLU:s behandling av personuppgifter och dina rättigheter på den här sidan:

1. <https://libanswers.slu.se/sv/faq/228316>

☒ JA, jag, Elisa Bohlin Barragan har läst och godkänner avtalet för publicering samt den personuppgiftsbehandling som sker i samband med detta

☒ JA, jag, Helena Mobeck Eriksson har läst och godkänner avtalet för publicering samt den personuppgiftsbehandling som sker i samband med detta

☒ JA, jag, Irma Roxling har läst och godkänner avtalet för publicering samt den personuppgiftsbehandling som sker i samband med detta

☐ NEJ, jag/vi ger inte min/vår tillåtelse till att publicera fulltexten av föreliggande arbete. Arbetet laddas dock upp för arkivering och metadata och sammanfattning blir synliga och sökbara.